

TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI ANLAŞMASI

Dibace

Üyeler,

Doha Bakanlar Deklarasyonu altında başlatılan müzakereleri *göz önünde bulundurarak;*

Doha Bakanlar Deklarasyonu'nun (WT/MIN(01)/DEC/1) 27. Paragrafı ile Genel Konsey tarafından 1 Ağustos 2014 tarihinde kabul edilen Doha Çalışma Programı Kararı D Eki'nde (WT/L/579) ve bunların yanısıra Hong Kong Bakanlar Deklarasyonu'nun 33. Paragrafı ile E Eki'nde (WT/MIN(05)/DEC) yer alan görev ve ilkeleri *hatırlayarak ve teyit ederek;*

Transit halindeki eşya da dahil olmak üzere eşyanın dolaşımının, tesliminin ve gümrük işlemlerinin tamamlanmasının hızlandırılması amacıyla GATT 1994'ün V, VIII ve X. Maddeleri'nin ilgili veçhelerine açıklık kazandırılması ve geliştirilmesini *arzu ederek;*

Gelişmekte olan ve özellikle en az gelişmiş üye ülkelerin özel ihtiyaçlarını *kabul ederek* ve bu alanda kapasite geliştirilmesi için yardım ve desteğin artırılmasını *arzu ederek;*

Ticaretin kolaylaştırılması ve gümrük kurallarına uyum konularında Üyeler arasında etkin bir işbirliğine duyulan ihtiyacı *kabul ederek;*

Aşağıdaki şekilde mutabakata varmışlardır:

1. KISIM

MADDE 1: BİLGİNİN YAYIMLANMASI VE ERİŞİLEBİLİRLİĞİ

1 Yayınlama

1.1 Her Üye, aşağıda belirtilen bilgileri, ayrım gözetmeksizin ve kolayca ulaşılabilecek bir şekilde, hükümet yetkilileri, ticaret erbabı ve diğer ilgili tarafların haberdar olabilmesini teminen ivedilikle yayımlar:

- (a) ithalat, ihracat ve transite (liman, havalimanı ve diğer giriş noktalarındaki prosedürler dahil olmak üzere) ilişkin prosedürler ile talep edilen formlar ve belgeler;
- (b) ithalat ve ihracata ilişkin veya bunlarla bağlantılı olan her tür harç ve verginin uygulanan oranları;
- (c) ithalat, ihracat veya transite veya bunlarla bağlantılı olarak, kamu kurumları tarafından veya bunların namına uygulanan ücret ve harçlar;

- (d) gümrük işlemine tabi tutulması amaçlanan ürünlerin sınıflandırılması veya kıymetinin belirlenmesine dair kurallar;
- (e) menşe kurallarına ilişkin kanunlar, yönetmelikler ve genel uygulamalara ilişkin idari hükümler;
- (f) ithalat, ihracat ya da transite ilişkin kısıtlamalar veya yasaklamalar;
- (g) ithalat, ihracat ya da transit formalitelerinin ihlallerine ilişkin cezai hükümler;
- (h) temyiz veya itiraza ilişkin prosedürler;
- (i) herhangi bir ülke veya ülkelerle ithalat, ihracat ya da transit ile ilgili yapılan anlaşmalar veya bunların ilgili bölümleri; ve
- (j) tarife kotalarının idaresine ilişkin usuller.

1.2 Bu hükümlerde yer alan hiçbir husus, 2. Madde'nin 2. Paragrafında belirtilen durum haricinde Üyenin, kendi dili dışında bilgi temin etmesini veya yayımlamasını gerektirdiği şekilde yorumlanamaz.

2 İnternet Yoluyla Sağlanan Bilgi

2.1 Her Üye aşağıdakileri internet aracılığıyla erişilebilir hale getirir ve mümkün olduğu ölçüde ve uygun bir şekilde güncellemelerini yapar:

- (a) ithalat, ihracat ve transitle ilgili uygulamaya yönelik olarak atılması gerekli adımlara ilişkin hükümetleri, ticaret erbabı ve diğer ilgili tarafları bilgilendiren, itiraz ve gözden geçirme de dahil olmak üzere, ithalat, ihracat ve transite ilişkin prosedürlerin açıklanması¹;
- (b) ilgili Üyeye ithalat, ilgili üyeden ihracat ya da o üyenin ülkesinden transiti için gerekli form ve belgeler;
- (c) ilgili Ülkenin danışma noktası(ları)na ilişkin irtibat bilgileri.

2.2 2.1(a) alt-paragrafında bahsedilen açıklama, mümkün olması halinde, DTÖ resmi dillerinden birinde de erişilebilir hale getirilir.

2.3 Üyeler, ticarete dair ilgili mevzuat ile Paragraf 1.1'de belirtilen diğer hususlar da dahil olmak üzere, ticaretle ilgili ilave bilgilerin internetten erişilebilir hale getirilmesi hususunda teşvik edilirler.

3 Danışma Noktaları

3.1 Her Üye, mevcut kaynakları dahilinde, hükümetler, ticaret erbabı ve diğer ilgili tarafların, Paragraf 1.1.'de kapsanan hususlara ilişkin makul sorularına cevap vermek ve Paragraf 1.1 (a)'da bahsedilen gerekli form ve belgeleri temin etmek üzere bir ya da daha fazla sayıda danışma noktası kurar veya varsa bunları muhafaza eder.

¹ Bu tanımın yasal sınırlarını internet sitesinde belirtmek Her Üyenin kendi takdirine bağlıdır.

3.2 Bir gümrük birliğine taraf olan veya bölgesel entegrasyon içinde yer alan Üyeler, Paragraf 3.1'in gerekliliklerini yerine getirmek amacıyla, ortak usuller için bölgesel düzeyde ortak danışma noktaları kurabilir veya varsa bunları muhafaza edebilirler.

3.3 Üyelerin sorgulara cevap vermek ve gerekli formlar ile belgeleri temin etmek için ücret talep etmemeleri teşvik edilir. Ücret talep edilecekse, Üyeler ücret ve harçların miktarını verilen hizmetin yaklaşık maliyeti ile sınırlı tutarlar.

3.4 Danışma noktaları, soruları her Üye tarafından belirlenecek ve talebin esası ve karmaşıklığına bağlı olarak değişebilecek makul bir süre içinde cevaplandırır ve gerekli formlar ile belgeleri temin eder.

4 Bildirim

Her Üye, aşağıdaki hususları 23. Madde Paragraf 1.1 uyarınca kurulmuş olan Ticaretin Kolaylaştırılması Komitesi'ne (bu Anlaşmada "Komite" olarak bahsedilen) bildirir:

- (a) Paragraf 1.1'de, (a)'dan (j)'ye kadar olan alt paragraflarda yer alan unsurların yayımlandığı resmi yer(ler)
- (b) Paragraf 2.1'de bahsedilen internet sitesi(lerinin) Bir Örnek Kaynak Konumlayıcıları ve
- (c) Paragraf 3.1'de bahsedilen danışma noktalarının irtibat bilgileri.

MADDE 2: YORUM YAPMA FIRSATI, YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ ÖNCESİ BİLGİ VE DANIŞMALAR

1 Yorum Yapma Fırsatı ve Yürürlüğe Giriş Öncesi Bilgi

1.1 Her Üye, uygulanabilir ölçüde ve iç hukuku ve yasal sistemi ile uyumlu bir biçimde transit halindeki eşya da dahil olmak üzere, eşyanın dolaşımı, teslim edilmesi ve gümrük işlemlerinin tamamlanmasıyla ilgili genel uygulamaya dair kanun ve yönetmelik çıkartılması veya bunlarda değişiklik yapılması teklifleri hakkında ticaret erbabının ve diğer ilgili tarafların yorum yapmalarına fırsat ve makul bir süre tanır.

1.2 Her Üye, mümkün olduğu ölçüde ve iç hukuku ve yasal sistemi ile uyumlu bir biçimde transit halindeki eşya da dahil olmak üzere, eşyanın dolaşımı, teslim edilmesi ve gümrük işlemlerinin tamamlanmasıyla ilgili genel uygulamaya dair yeni kanun ve düzenlemeleri veya bunlardaki değişiklikleri ticaret erbabı ve diğer ilgili tarafların haberdar olabilmesi için yürürlüğe girdikten mümkün olabildiğince önce yayımlar veya bunlara dair bilginin başka bir yöntemle kamuya açık hale getirilmesini sağlar.

1.3 Vergi veya tarife oranlarındaki değişiklikler, hafifletici etkisi olan önlemler, Paragraf 1.1 ya da 1.2'ye riayet sebebiyle etkileri zayıflayacak önlemler, acil durumlarda uygulanan önlemler, ya da iç hukuk ve yasal sistemde yapılan küçük değişiklikler Paragraf 1.1 ve 1.2 dışında bırakılmıştır.

2 Danışmalar

Her Üye, uygun şekilde, sınır idareleri ile ticaret erbabı ya da sınırları dahilindeki diğer paydaşlar arasında düzenli olarak danışmalarda bulunulmasını sağlar.

MADDE 3: ÖN KARARLAR

1. Her Üye, bütün gerekli bilgileri içeren şekilde yazılı talepte bulunan başvuru sahibine makul ve belirlenmiş sürede bir ön karar verir. Üye, ön karar vermekten imtina ederse başvuru sahibini ilgili faktörler ve kararının gerekçelerini içerecek şekilde yazılı olarak derhal haberdar eder.

2. Üye, başvuruda yer alan:

(a) sorunun, başvuru sahibinin halihazırda herhangi bir resmi dairede, mahkemede veya temyiz merciinde beklemekte olan bir davasında yer alması halinde; ya da

(b) soruyla ilgili olarak herhangi bir temyiz mahkemesi veya merciinde bununla ilgili karar verilmişse;

başvuru sahibine ön karar vermekten imtina edebilir.

3. Ön karara dayanak teşkil eden kanun, vakıa ve şartlar değişmedikçe, söz konusu karar verildiği tarihten itibaren makul bir süre boyunca geçerli olur.

4. İlgili Üye, ön kararı yürürlükten kaldırır, değiştirir veya geçersiz kılsa, başvuru sahibine, ilgili vakıaları ve karara mesnet teşkil eden gerekçeleri içerecek şekilde yazılı bildirimde bulunur. Bir Üye, geriye dönük etkisi olan bir ön kararı, ancak kararın eksik, yanlış, sahte, veya yanıltıcı bilgiye dayalı olarak verildiği durumda yürürlükten kaldırabilir, değiştirebilir veya geçersiz kılabilir.

5. Bir Üye tarafından verilen ön karar talepte bulunan başvuru sahibi açısından, söz konusu Üyeyi bağlayıcıdır. İlgili Üye ön kararın başvuru sahibi için bağlayıcı olmasını temin edebilir.

6. Her Üye, asgari düzeyde, aşağıdakilerini yayımlar:

(a) sağlanacak bilgiler ve format dahil olmak üzere ön karar başvurusu için gerekenler;

(b) ön kararın hangi süre zarfında verileceği; ve

(c) ön kararın geçerli olacağı süre.

7. Her Üye, başvuru sahibinin yazılı talebi üzerine, ön kararın veya ön kararın yürürlükten kaldırılması, değiştirilmesi veya geçersiz kılınması kararının yeniden incelenmesini sağlar.²

² Bu paragraf altında: (a) bir yeniden inceleme, kararı veren resmi görevli, daire veya idare tarafından, daha yüksek veya bağımsız bir idari merci tarafından, veya adli bir makam tarafından, ön kararın gereği yapılmadan

8. Her Üye, diğer ilgili taraflar için özel önem arz ettiğini düşündüğü ön kararlara ilişkin herhangi bir bilgiyi, ticari gizli bilgileri koruması ihtiyacını dikkate alarak kamuya açık hale getirmeye gayret eder.

9. Tanımlar ve kapsam:

(a) Ön karar, başvuru kapsamındaki eşyanın ithalatından önce Üye tarafından başvuru sahibine verilen;

(i) eşyanın sınıflandırılması; ve

(ii) eşyanın menşei³

ile ilgili olarak ithalat esnasında üye tarafından eşyaya uygulanacak olan muameleyi belirten yazılı bir karardır.

(b) (a) alt-paragrafında açıklanan ön kararlara ek olarak, Üyelerin aşağıdaki hususlarda da ön karar vermesi teşvik edilir:

(i) belli veriler çerçevesinde gümrük kıymetinin tespitinde kullanılacak uygun yöntem ve kriterler ile bunların uygulanışı;

(ii) gümrük vergilerinde indirim veya bunlardan muafiyet için Üyenin öne sürdüğü koşullarının uygulanabilirliği;

(iii) tarife kotaları dahil olmak üzere, Üyenin kotalar için talep ettiği şartların uygulanması; ve

(iv) Üyenin ön karar verilmesini uygun olarak değerlendirdiği ilave herhangi bir konu.

(c) Başvuru sahibi, bir ihracatçı, ithalatçı veya haklı sebebi olan kişi veya bunların temsilcisidir.

(d) Bir Üye başvuru sahibinin kendi sınırları içinde yasal temsilcisinin veya kaydının olmasını talep edebilir. Bilhassa küçük ve orta ölçekli işletmelerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak, bu gibi şartlar, mümkün olduğu ölçüde ön karar için başvuru yapmaya yetkin kişi kategorilerini, sınırlandırmaz. Söz konusu şartlar, açık ve şeffaf olacak, keyfi ve haksız ayrımcılık vasıtası teşkil etmeyecektir.

önce veya yapıldıktan sonra, yapılabilir; ve (b) Üyenin başvuru sahibine 4. Madde 1. Paragrafına rücu etme hakkı sağlaması gerekmez.

³ Eşyanın menşeiine ilişkin bir ön kararın, bu Anlaşmanın ve Menşe Kuralları Anlaşması'nın gerekliliklerini karşıladığı durumda, Menşe Kuralları Anlaşması'nın kuralları doğrultusunda eşyanın menşeiine ilişkin bir değerlendirme olabileceği anlaşılmaktadır. Keza, Menşe Kuralları Anlaşması kapsamında yapılan bir değerlendirme de, her iki anlaşmanın gerekliliklerini karşıladığı takdirde, bu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda eşyanın menşeiine dair bir ön karar olarak değerlendirilebilir. Bu maddenin gerekliliklerinin yerine getirilmiş olması kaydıyla, Üyelerin, Menşe Kuralları Anlaşmasına uygun olarak yapılan düzenlemeler dışında, bu hüküm altında, menşe tespitine ilişkin münferit düzenlemeler yapması gerekmez.

MADDE 4: İTİRAZ VE YENİDEN İNCELEME PROSEDÜRLERİ

1. Her Üye kendi sınırları içerisinde, gümrük tarafından hakkında bir idari karar⁴ alınmış olan kimseye aşağıdaki hakları tanır:

(a) karara karşı, kararı veren resmi görevli veya daireden daha yüksek veya bunlardan bağımsız bir idari merci nezdinde idari itiraz veya kararın yeniden incelenmesi;

ve/veya

(b) karara karşı adli itiraz veya kararın yeniden incelenmesi.

2. Üyenin mevzuatı, adli itiraz veya yeniden incelemeden önce idari bir itirazın veya yeniden incelemenin, başlatılmasını gerektirebilir.

3. Her Üye, itiraz ve yeniden inceleme işlemlerinin ayrımcı olmayacak şekilde yapılmasını temin eder.

4. Her Üye, 1(a) alt-paragrafında yer alan itiraz veya yeniden inceleme kararının:

(a) kendi kanun ve düzenlemelerinde belirtilen süreler içerisinde; ya da

(b) gereksiz yere gecikmeksizin

verilmediği durumda, dilekçe sahibine idari merci veya adli mercie yeniden itiraz yapmayı veya idari ya da adli merci tarafından kararının yeniden incelenmesini talep etme hakkı veya adli mercie⁵ başka bir başvuru yapma hakkı sağlar.

5. Her Üye, gerektiğinde itiraz veya yeniden inceleme işlemlerine başvurma imkanı sağlamak amacıyla, 1. Paragrafta atıfta bulunulan kimseye idari kararın sebeplerinin bildirilmesini temin eder.

6. Her Üye bu Maddenin hükümlerini, gümrük idareleri dışında ilgili bir sınır idaresi tarafından verilen idari karara da uygulanabilir hale getirmeye teşvik edilir.

MADDE 5: TARAFSIZLIK, AYRIMCI OLMAMAK VE ŞEFFAFLIĞIN GÜÇLENDİRİLMESİ İÇİN DİĞER ÖNLEMLER

1 Güçlendirilmiş Kontrol ve Muayenelere İlişkin Bildirimler

Bir Üye'nin, sınırları içindeki insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığının korunması amacıyla bildirim ve yönlendirmelere konu olan gıda ürünleri, içecekler ve hayvan yemlerine yönelik sınır kontrolleri ve muayenelerinin seviyesinin güçlendirilmesi konusunda ilgili

⁴ Bu maddedeki idari karar münferit bir olaydaki belli bir kişinin hak ve yükümlülükleri üzerinde yasal sonuçları olan karardır. Bu maddedeki idari kararın GATT 1994 ün X. maddesi çerçevesindeki bir idari işlemi veya Üyenin iç hukuk ve yasal sistemi uyarınca bir idari işlemin yapılamaması veya kararın alınamamasını kapsadığı anlaşılmaktadır. Böylesi bir idari işlemin yapılamaması veya kararın alınamaması durumunda, Üyeler, gümrük idaresini derhal, 1 (a) alt-paragrafında yer alan itiraz ve yeniden inceleme hakkı yerine geçecek, bir idari karar vermeye yönlendirecek alternatif bir idari veya adli başvuru usulü tesis edebilirler.

⁵ Bu bentteki hiçbir şey, kendi kanun ve düzenlemeleri uyarınca, bir Üyeyi itiraz veya yeniden incelemeye dair idari makamların sukutunu başvuru sahibi lehine bir karar olarak kabul etmesini engellemez.

yetkililere yönelik bildirim ve kılavuz yayımlama sistemi oluşturulması ya da muhafaza edilmesi durumunda, bunların yayınlanması, iptal edilmesi veya askıya alınması usullerine ilişkin olarak aşağıdaki ilkeler uygulanır:

- (a) İlgili Üye, söz konusu bildirim veya kılavuzu, uygun şekilde, riske dayalı biçimde çıkartabilir;
- (b) İlgili Üye, sadece bildirim veya kılavuzun dayandığı sağlık ve bitki sağlığı koşullarının geçerli olduğu giriş noktalarında yeknesak olarak uygulanacak şekilde bildirim veya kılavuz çıkartabilir;
- (c) İlgili Üye, yayımlanmalarına sebep olan koşullar ortadan kalktığında veya değişen koşullara ticareti daha az kısıtlayıcı önlemler ile cevap verilebilmesinin mümkün olması halinde, söz konusu bildirim ve kılavuzu derhal iptal eder ya da askıya alır; ve
- (d) İlgili Üye söz konusu bildirim veya kılavuzu iptal etmeye veya askıya almaya karar verdiğinde, uygun olduğu üzere, iptal etme veya askıya alma duyurusunu derhal ayırım gözetmeden ve kolayca ulaşılabilir şekilde yayınlar veya ihracatçı Üye ya da ithalatçıyı bilgilendirir.

2 Alıkoyma

Üye, ithal edilmek üzere beyan edilen eşyanın, kontrol için gümrük idaresi veya başka bir yetkili merci tarafından alıkonulması durumunda taşıyıcıyı veya ithalatçıyı ivedilikle bilgilendirir.

3 Test Prosedürleri

3.1 Üye, talep üzerine, ithalat için beyan edilen eşyanın varışında alınan ilk numunenin testinden olumsuz bir sonuç çıkması halinde, ikinci bir test fırsatı tanıyabilir.

3.2 Üye, Paragraf 3.1’de belirtilen imkanı tanıdığı durumda, testin yapılabileceği herhangi bir laboratuvarın isim ve adresini ayırım gözetmeden ve kolayca ulaşılabilir bir şekilde yayınlar ya da bu bilgiyi ithalatçıya sağlar.

3.3 Üye, eşyanın teslim edilmesi ve gümrük işlemlerinin tamamlanmasında, varsa Paragraf 3.1 kapsamında yapılan ikinci testin sonuçlarını değerlendirir ve uygun gördüğü takdirde söz konusu test sonuçlarını kabul edebilir.

MADDE 6: İTHALAT VE İHRACAT ÜZERİNDEN VEYA İTHALAT VE İHRACATLA İLİŞKİLİ OLARAK ALINAN ÜCRETLER VE HARÇLAR İLE CEZALARA İLİŞKİN İLKELER

1 İthalat ve İhracat üzerinden veya İthalat ve İhracatla İlişkili Olarak Alınan Ücretler ve Harçlarla ilgili Genel Disiplinler

1.1 1. Paragraf hükümleri, Üyelerin eşyanın ithalat veya ihracatı üzerinden veya ithalat ve ihracatla ilişkili olarak uyguladığı ithalat ve ihracat vergileri ile GATT 1994 Madde III hükmü kapsamındaki diğer vergiler dışındaki tüm ücret ve harçlara uygulanır.

1.2 Ücret ve harçlara ilişkin bilgiler 1. Madde uyarınca yayımlanır. Bu bilgiler, uygulanacak ücret ve harçları, ücret ve harçların sebeplerini, sorumlu merci ile ödemenin ne zaman ve nasıl yapılacağını kapsar.

1.3 Acil durumlar dışında, yeni veya değişiklik yapılmış ücret ve harçlara ilişkin yayınlanma ile yürürlüğe giriş arasında yeterli bir zaman aralığı bırakılır. Bu tür ücret ve harçlar, bunlarla ilgili bilgiler yayımlanana kadar uygulanamaz.

1.4 Her Üye, ücret ve harçları, uygulanabilir olduğu durumda, sayı ve çeşitliliğini azaltmak amacıyla, düzenli olarak gözden geçirir.

2 İthalat ve İhracat Üzerinden veya İthalat ve İhracatla İlişkili Olarak Uygulanan Gümrük İşlemleri için Alınan Ücretler ve Harçlara İlişkin Özel Disiplinler

Gümrük işlemleri için alınan ücretler ve harçlar;

- (i) bahse konu spesifik ithalat ve ihracata doğrudan veya bağlantılı olarak gerçekleştirilen işlemle ilgili verilen hizmetin yaklaşık maliyeti ile sınırlanmalı; ve
- (ii) eşyanın gümrük işlemleri ile yakından ilgili hizmetler için tahsil edilmesi kaydıyla, spesifik bir ithalat veya ihracat işlemi ile ilişkilendirilmeleri gerekmeyebilir.

3 Ceza Disiplinleri

3.1 3. Paragraf kapsamında “cezalar” kavramı, bir Üyenin gümrük kanunları, yönetmelikleri, ya da usule ilişkin kurallarının ihlali durumunda, o Üyenin gümrük idaresi tarafından verilen cezaları ifade eder.

3.2 Her Üye, gümrük kanunları, yönetmelikleri, ya da usule ilişkin kurallarının ihlali durumunda, cezaların, kanunları çerçevesinde sadece ihlalden sorumlu kişiye(lere) uygulanmasını temin eder.

3.3 Verilen ceza, vakıanın maddi bulgu ve şartlarına dayanmalı ve ihlalin derecesi ve ciddiyeti ile orantılı olmalıdır.

3.4 Her Üye,

- (a) ceza ve vergilerin değerlendirilmesi ve tahsilindeki çıkar çatışmalarını; ve
- (b) Paragraf 3.3 ile uyumlu olmayan bir cezanın değerlendirilmesi veya tahsili için teşvik yaratılmasını

engellemek için önlemler almayı temin eder.

3.5 Her Üye, gümrük kanunları, yönetmelikleri, ya da usule ilişkin kurallarının ihlali sebebiyle bir ceza verildiğinde, ceza uygulanan kişiye(lere) ihlalin mahiyeti ve ihlale ilişkin cezanın miktarı veya aralığının yer aldığı geçerli kanun, yönetmelik veya işlemleri hakkında yazılı bilgi verilmesini temin eder.

3.6 Bir kişi, gümrük kanunları, yönetmelikleri, ya da usule ilişkin kurallarının ihlali durumunu, Üyenin gümrük idaresine kendi iradesi ile ihlalin gümrük idaresi tarafından tespitinden önce açıklarsa, ilgili Üye, uygun olduğu durumda, söz konusu kişiye ceza verilirken bu keyfiyeti olası bir hafifletici sebep olarak dikkate almaya teşvik edilir.

3.7 Bu paragrafın hükümleri transit trafiğe ilişkin Paragraf 3.1’de atıfta bulunulan cezalara uygulanır.

MADDE 7: EŞYANIN TESLİMİ VE GÜMRÜK İŞLEMLERİNİN TAMAMLANMASI

1 Varış Öncesi İşleme

1.1 Her Üye, eşyanın varışında teslim edilmesini hızlandırmak amacıyla, eşyanın varışından önce işleme başlanması için gümrük beyannameleri dahil olmak üzere, ithalata dair dokümanları ve gerekli diğer belgelerin sunulmasına imkan veren prosedürleri kabul eder veya mevcutsa muhafaza eder.

1.2 Her Üye, uygun görülen şekilde, belgelerin varış öncesi işlenmeleri için, bunların, elektronik formatta daha önceden sunulmasına imkan tanır.

2 Elektronik Ödeme

Her Üye, uygulanabilir olduğu ölçüde, ithalat ve ihracatta tahakkuk eden ve gümrük idaresi tarafından toplanan vergi, resim, ücret ve harçların elektronik ortamda ödenmesine imkan veren prosedürleri kabul eder veya mevcut ise muhafaza eder.

3 Teslimin Gümrük Vergisi, Resim, Ücret ve Harçların Nihai Tespitinden Ayrılması

3.1 Her Üye, gümrük vergisi, resim, harç ve ücretlere ilişkin nihai tespitin, şayet sözkonusu tespit eşyanın varışından önce, varışında veya varışından sonra mümkün olan en hızlı şekilde gerçekleştirilmediği ve mevzuata ilişkin diğer tüm şartların yerine getirildiği durumlarda, eşyanın söz konusu tespitten önce teslim edilmesine imkan veren prosedürleri kabul eder veya mevcutsa bunları muhafaza eder.

3.2 Bir Üye, eşyanın bu şekilde teslimi için:

(a) eşyanın varışından önce veya varışında tespit edilen gümrük vergisi, resim, harç ve ücretlerin ödenmesini ve henüz tespit edilememiş meblağlar için kefalet, depozito veya kanun ve düzenlemelerinde olanak tanınan başka bir uygun araç yoluyla teminata bulunulmasını; veya

(b) kefalet, depozito veya kanun ve düzenlemelerinde olanak tanınan başka bir uygun araç yoluyla bir teminat sunulmasını talep edebilir.

3.3 Söz konusu teminat, ilgili Üyenin teminat kapsamındaki eşyaya ilişkin, nihai olarak ödenecek olan gümrük vergileri, resim, harç ve ücretlerin ödenmesini garanti etmek amacıyla talep ettiği miktardan fazla olamaz.

3.4 Para cezalarının kesilmesini gerektiren bir suç tespit edilmesi durumunda, kesilebilecek cezalar için bir teminat talep edilebilir.

3.5 Paragraf 3.2 ve 3.4'te yer verilen söz konusu teminat, gereklilik hali sona erdiğinde çözülür.

3.6 Bu hükümlerdeki hiçbir husus bir Üyenin eşyayı muayene etme, alıkoyma, eşyaya el koyma ya da eşyayı kamulaştırma hakkını veya ilgili Üyenin DTÖ hak ve yükümlülüklerine aykırı olmayacak şekilde eşyaya muamelede bulunma hakkını etkilemez.

4 Risk Yönetimi

4.1 Her Üye, mümkün olduğunca, gümrük kontrolleri için bir risk yönetimi sistemini kabul eder veya mevcut ise muhafaza eder.

4.2 Her Üye, risk yönetimini keyfi ya da haksız ayrımcılığı veya uluslararası ticarete ilişkin örtülü kısıtlamaları önleyecek şekilde tasarlar ve uygular.

4.3 Her Üye, gümrük kontrollerini ve mümkün olduğu ölçüde diğer ilgili sınır kontrollerini yüksek riskli sevkiyatlar üzerinde yoğunlaştırır ve düşük riskli sevkiyatların teslimini hızlandırır. Üye, söz konusu kontroller için sevkiyatları risk yönetimi sistemi çerçevesinde rastgele de seçebilir.

4.4 Her Üye, risk yönetimini uygun seçim kriterleriyle yapılan risk değerlendirmesine dayandırır. Bahse konu seçim kriterleri, *diğerlerinin yanı sıra*, Armonize Sistem kodunu, eşyanın mahiyeti ve cinsini, menşe ülkesini, eşyanın gönderildiği ülkeyi, eşyanın değerini, ticaret erbabının uyum kaydını, ulaşım aracının türünü içerebilir.

5 Sonradan Kontrol

5.1 Eşyanın teslimini hızlandırmak maksadıyla, her Üye gümrük ve ilgili diğer kanun ve düzenlemelerle uyumu sağlamak için sonradan kontrol uygulamasını kabul eder veya mevcut ise muhafaza eder.

5.2 Her Üye, uygun seçim kriterini de içerebilecek riske dayalı bir yaklaşımla, sonradan kontrol için bir kişi veya bir sevkiyat seçer. Her Üye, sonradan kontrol işlemlerini şeffaf bir şekilde gerçekleştirir. Bir kişinin sonradan kontrol sürecine dahil edilmesi ve kontrole ilişkin nihai sonuçların elde edilmesi halinde, ilgili Üye, kayıtları kontrol edilen kişiye kontrol sonuçlarını, kişinin hak ve yükümlülüklerini ve söz konusu sonuçların sebeplerini gecikmeksizin bildirir.

5.3 Sonradan kontrolde elde edilen bilgiler, sonraki idari ve adli işlemlerde kullanılabilir.

5.4 Üyeler, uygulanabilir oldukça, sonradan kontrol sonucunu risk yönetimi uygulanmasında kullanır.

6 Ortalama Teslim Sürelerinin Saptanması ve Yayınlanması

6.1 Üyeler, *diğerlerinin yanı sıra* Dünya Gümrük Örgütü (bu Anlaşmada “DGÖ” olarak ifade edilir)’nın Eşyanın Gümrükleme Süresinin Ölçüm Çalışması gibi araçları kullanarak, kendi ortalama teslim sürelerini, dönemsel olarak ve tutarlı bir şekilde ölçmeye ve yayımlamaya teşvik edilir.⁶

6.2 Üyeler, kullanılan yöntemler, tespit edilen darboğazlar ve etkinlik üzerinde etkisi olan sonuçlar da dahil olmak üzere, ortalama teslim süresini ölçmeye ilişkin tecrübelerini Komite ile paylaşmaya teşvik edilir.

7 Yetkilendirilmiş Yükümlüler için Ticaretin Kolaylaştırılması Önlemleri

7.1 Her Üye belirtilen kriterleri sağlayan ve buradan itibaren yetkilendirilmiş yükümlü olarak adlandırılacak yükümlülere, Paragraf 7.3 uyarınca, ithalat, ihracat ya da transit formalite ve prosedürlerine ilişkin ticareti kolaylaştırıcı ilave önlemler sağlar. Üye, alternatif olarak, söz konusu ticareti kolaylaştırıcı önlemleri genel olarak bütün yükümlülere uygulanan gümrük prosedürleri yoluyla sunabilir ve münferit bir uygulama oluşturması gerekmez.

7.2 Yetkilendirilmiş yükümlü olarak vasıflandırılabilmenin kriterleri, Üye’nin kanun, yönetmelik ve prosedürlerinde belirtilen gerekliliklerle uyum ya da uyumlu olmama riski ile ilişkilendirilir.

(a) Yayımlanacak söz konusu kriterler aşağıdakileri içerebilir:

- (i) gümrük ve ilgili diğer kanun ve düzenlemelerle uyumu gösteren uygun bir kayıt;
- (ii) gerekli iç kontrollere imkan veren bir kayıt yönetim sistemi;
- (iii) uygun olduğu durumlarda, yeterli kefalet veya teminatın sağlanması dahil olmak üzere finansal ödeme gücü; ve
- (iv) tedarik zinciri güvenliği.

(b) Söz konusu kriterler:

- (i) aynı şartlar altında, yükümlüler arasında keyfi veya haksız ayrımcılık yaratmak amacıyla tasarlanmaz veya uygulanmaz; ve
- (ii) mümkün olduğunca, küçük ve orta ölçekli işletmelerin katılımını sınırlandırmaz.

⁶ Her Üye, kendi ihtiyaç ve kapasitesine uygun olarak ortalama teslim süresini ölçmek için kapsam ve yöntem belirleyebilir.

7.3 Paragraf 7.1 uyarınca sağlanan ticaretin kolaylaştırılması önlemleri, aşağıdaki önlemlerden en az üç tanesini içerir⁷:

- (a) uygun şekilde, az belge ve veri talebi;
- (b) uygun şekilde, az oranda fiziksel muayene ve inceleme;
- (c) uygun şekilde, hızlı teslim süresi;
- (d) gümrük vergileri, resim, harç ve ücretlerin ödemelerinin tehiri;
- (e) kapsamlı teminat veya indirimli teminatların kullanımı;
- (f) belli bir zaman dilimi içindeki tüm ithalat ve ihracat işlemleri için tek bir gümrük beyannamesi; ve
- (g) eşyanın gümrük işlemlerinin yetkilendirilmiş yükümlünün tesislerinde veya gümrük idaresi tarafından yetkilendirilen başka bir yerde tamamlanması.

7.4 Üyeler, yetkilendirilmiş yükümlü programlarını, amaçlanan meşru hedeflerin yerine getirilmesinde uygunsuz veya etkisiz olmadıkça, eğer mevcut ise uluslararası standartlar temelinde geliştirmeye teşvik edilirler.

7.5 Yükümlülere sağlanan ticaretin kolaylaştırılması önlemlerini güçlendirmek amacıyla Üyeler, diğer Üyelere yetkilendirilmiş yükümlü programlarının karşılıklı tanınması için müzakere imkanı tanır.

7.6 Üyeler, Komitede yürürlükteki yetkilendirilmiş yükümlü programları ile ilgili bilgi değişiminde bulunurlar.

8 Hızlandırılmış Sevkiyatlar

8.1 Her Üye, gümrük kontrolünü sürdürürken, en azından hava_kargo ile gelenlere uygulanmak üzere, başvuruda bulunmuş kişilere, eşyanın hızlı teslim edilmesine imkan veren prosedürleri kabul eder veya mevcut ise muhafaza eder⁸. Eğer bir Üye başvuruda bulunabilecek kişilere ilişkin sınırlandırma getiren kriterler uygularsa, Üye, yayımlanmış kriterler çerçevesinde başvuru sahibinin, Paragraf 8.2’de belirtilen hızlandırılmış sevkiyatlara ilişkin uygulanan muameleye başvuru için aşağıdaki şartları yerine getirmesini talep edebilir:

- (a) başvuru sahibinin, Üyenin ilgili işlemin gerçekleştirmesine ilişkin gerekliliklerini belirlenmiş bir tesiste yerine getirdiği durumda, hızlandırılmış sevkiyatların işlenmesine ilişkin uygun altyapıyı ve ilgili gümrük masraflarının ödenmesini sağlamasını;

⁷ 7.3 paragrafında (a) dan (g) ye kadar alt-bentlerde sıralanan önlemlerden biri, genel olarak tüm yükümlülere sağlanıyorsa yetkilendirilmiş yükümlülere de sağlanmış sayılır.

⁸ Üyenin, 8.2 paragrafındaki uygulamayı sağlayan bir prosedürü halihazırda varsa, bu hüküm Üyenin hızlandırılmış teslimine ilişkin münferit prosedürler edinmesini gerektirmez.

- (b) hızlandırılmış sevkiyatın varışı öncesinde, teslim için gerekli bilgileri sunmasını;
- (c) ücretlerin, Paragraf 8.2’de tanımlanan muamele için sunulan hizmetlerin yaklaşık maliyeti ile sınırlandırılması yönünde değerlendirilmesini;
- (d) hızlandırılmış sevkiyatlara, eşyanın alınışından teslimine kadar, iç güvenlik, lojistik ve takip teknolojisi vasıtalarıyla yüksek düzeyde kontrol sağlanmasını;
- (e) alınıştan teslimine kadar hızlandırılmış sevkiyatı temin etmesini;
- (f) eşyaya ilişkin tüm gümrük vergileri, resim, harç ve ücretlerin gümrük idaresine ödenmesi sorumluluğunu üstlenmesini;
- (g) gümrük ve ilgili diğer kanun ve yönetmeliklere ilişkin iyi bir uyum kaydının olmasını;
- (h) Üyenin bilhassa Paragraf 8.2’de tanımlanan muamelenin sağlanması ile özellikle ilgili olan kanun, düzenlemeler ve diğer usule ilişkin şartlarının etkin uygulanması ile doğrudan ilgili olan koşullara uymasını.

8.2 Paragraf 8.1 ile 8.3’e tabi olarak, Üyeler:

- (a) 10. Maddenin 1. paragrafı uyarınca, hızlandırılmış sevkiyatların teslim edilmesi için gerekli belgeleri azaltır ve mümkün olduğunca belli sevkiyatların, bilgilerin bir defada sunulmasıyla teslim edilmesine imkan verir;
- (b) normal şartlar altında, teslim için gereken bilgilerin ibraz edilmiş olması kaydıyla hızlandırılmış sevkiyatların varış noktasına ulaşmasını müteakiben, mümkün olduğunca hızlı bir şekilde, teslim edilmesini sağlar;
- (c) bir Üye’nin beyannameler ve destekleyici belgeler ile vergi ve harç ödemeleri dahil, ilave giriş prosedürleri talep etme hakkının bulunduğunu dikkate alarak, her ağırlık ve kıymetteki sevkiyat için (a) ile (b) alt-paragraflarındaki muamelenin uygulanmasına çaba gösterir ve belgeler gibi düşük kıymetli eşyalarla sınırlı olmamak kaydıyla, söz konusu muameleyi eşyanın cinsine bağlı olarak sınırlandırmaya gayret eder;
- (d) önceden tanımlanmış belli eşya dışında, mümkün olduğu ölçüde, bir *de minimis* sevkiyat kıymeti veya gümrük vergisi ve harç tahsil edilmeyecek vergilendirilebilir bir miktar öngörür. Katma değer ve özel tüketim vergileri gibi GATT 1994 Madde III’e uyumlu olarak uygulanan dahili vergiler bu hükme tabi değildir.

8.3 Paragraf 8.1 ile 8.2’deki hiçbir hüküm, Üye’nin eşyayı inceleme, alıkoyma, eşyaya el koyma, eşyayı kamulaştırma, veya eşyanın girişini reddetme veya risk yönetimi sistemleri ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere sonradan kontrol hakkını etkilemez. Ayrıca, Paragraf 8.1 ile 8.2’deki hiçbir hüküm, Üye’nin, teslimin bir şartı olarak, ilave belge sunulmasını veya otomatik olmayan lisanslama şartlarının yerine getirilmesini talep etme hakkını engellemez.

9 Bozulabilir Eşya⁹

9.1 Bozulabilir eşyaların engellenebilir kayıp veya bozulmalarının önlenmesi amacı ve diğer tüm düzenleyici şartların yerine getirilmesi kaydıyla, her Üye bozulabilir eşyaların;

- (a) normal şartlar altında mümkün olan en kısa zaman içerisinde; ve
- (b) istisnai hallerde uygun olduğu durumlarda gümrük idaresi ve ilgili diğer mercilerin çalışma saatleri dışında

teslimini sağlar.

9.2 Her Üye, gerekli görülebilecek incelemelerin zamanları planlanırken bozulabilir eşyalara uygun bir öncelik verir.

9.3 Her Üye, teslim işleminin tamamlanmasını bekleyen bozulabilir eşyaların uygun bir şekilde depolanmasını sağlar ya da ithalatçının sağlamasına izin verir. Üye, ithalatçı tarafından ayarlanan depolama tesislerinin, ilgili mercileri tarafından onaylanmasını veya belirlenmesini şart koşabilir. Eşyayı nakleden yükümlünün yetkilendirilmesi de dahil olmak üzere, eşyanın söz konusu depolama tesislerine nakli gerekli durumlarda ilgili mercilerin onayına tabi olabilir. Üye, uygulanabilir ve iç hukukuna uygun olduğu durumlarda, ithalatçının talebi üzerine, teslim edilme işleminin bahse konu depolama tesislerinde yapılabilmesi için gerekli her türlü prosedürü sağlar.

9.4 Bozulabilir eşyanın teslim edilme işleminde olabilecek kayda değer gecikme durumlarında ve yazılı talep üzerine, ithalatçı Üye, uygulanabilir olduğu ölçüde, gecikmenin sebepleri hakkında bilgi sağlar.

MADDE 8: SINIR İDARELERİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ

1. Her Üye, ticaretin kolaylaştırılması amacıyla, sınır kontrollerinden sorumlu olanlar ile eşyanın ithalat, ihracat, ve transit işlemlerini gerçekleştiren merci ve idarelerinin birbirleri ile işbirliği yapmalarını ve faaliyetlerini koordine etmelerini temin eder.

2 Her Üye, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, ortak bir sınır paylaştığı diğer Üyelerle, karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlarda, sınır ötesi ticareti kolaylaştırmak amacıyla sınır geçişlerindeki işlemleri koordine etmek maksadıyla, işbirliği yapar. Bahse konu işbirliği ve koordinasyon aşağıdakileri içerebilir:

- (a) çalışma gün ve saatlerinin uyumlaştırılması;
- (b) prosedür ve formalitelerin uyumlaştırılması;
- (c) ortak tesislerin kurulması ve paylaşılması;

⁹ Bu hüküm kapsamında, bozulabilir eşya, özellikle uygun saklama koşulları sağlanmadığı takdirde, doğal özellikleri sebebiyle süratle bozulan eşyadır.

(d) ortak kontroller;

(e) tek duraklı sınır sonrası kontrol noktası kurulması.

MADDE 9: İTHALATI AMAÇLANAN EŞYANIN GÜMRÜK KONTROLÜ ALTINDA NAKLİ

Her Üye, uygulanabilir olduğu ölçüde ve düzenleyici koşulların tamamının yerine getirilmesi şartıyla, ithalatı amaçlanan eşyanın, kendi sınırları içerisindeki giriş gümrük noktasından, eşyanın teslim edileceği ya da eşyaya ilişkin gümrük veya teslim işlemlerinin tamamlanacağı başka bir gümrük noktasına nakledilmesine izin verir.

MADDE 10: İTHALAT, İHRACAT VE TRANSİTE İLİŞKİN FORMALİTELER

1 Formaliteler ve Belge Gereklilikleri

1.1 İthalat, ihracat, ve transite ilişkin formalitelerin sayısının ve karmaşıklığının en aza indirilmesi ve ithalat, ihracat ve transite ilişkin belge gerekliliklerinin azaltılması ve basitleştirilmesi amaçlarıyla, her Üye, meşru politika hedefleri ile değişen koşullar, ilgili yeni bilgiler, ticari uygulamalar, yöntem ve teknolojilerin uygulanabilirliği, en iyi uluslararası uygulamalar, ve ilgili tarafların katkıları gibi diğer faktörleri dikkate alarak formalite ve belge şartlarını gözden geçirir ve gözden geçirmenin sonuçlarına dayalı olarak, uygun şekilde, söz konusu formalite ve belge şartlarının:

- (a) eşyaların, bilhassa bozulabilir eşyaların, hızlı bir şekilde teslim edilmesini sağlamak amacıyla kabul edilmesi ve/veya uygulanmasını;
- (b) ticaret erbabı ve yükümlülerin söz konusu şartlara uyum sağlamak için harcayacakları zaman ve maliyeti azaltacak şekilde kabul edilmesi ve/veya uygulanmasını;
- (c) söz konusu hedefin veya politika hedefinin gerçekleştirilmesi için iki veya daha fazla alternatifin makul şekilde mevcut bulunduğu durumda, bunlar arasından ticareti en az kısıtlayıcı olanın seçilmesini; ve
- (d) alt-unsurları da dahil olmak üzere, artık ihtiyaç duyulmaması halinde, sürdürülmemesini

temin eder.

1.2 Komite, ilgili bilgi ve en iyi uygulamaları Üyelerin uygun şekilde paylaşmaları için prosedürler geliştirir.

2 Kopyaların Kabulü

2.1 Her Üye, uygun olduğu durumda, ithalat, ihracat, ve transit formaliteleri için gerekli olan destekleyici belgelerin matbu veya elektronik kopyalarını kabul etmeye çaba gösterir.

2.2 Üyenin bir kamu kurumu böylesi bir belgenin aslını elinde tutuyorsa, Üyenin diğer kurumları, uygulanabilir olduğu durumda, belgenin aslını elinde tutan kurumdan, belgenin matbu veya elektronik bir kopyasını belgenin aslı yerine kabul eder.

2.3 Üye, ihracatçı Üyenin gümrük idarelerine teslim edilen ihracat beyannamelerinin aslını veya kopyasını bir ithalat şartı olarak talep edemez.¹⁰

3 Uluslararası Standartların Kullanımı

3.1 Üyeler, bu Anlaşma'da aksi öngörülmedikçe, ilgili uluslararası standartlar ya da bunların bölümlerini ithalat, ihracat veya transit formaliteleri ve prosedürleri için dayanak olarak kullanmaya teşvik edilir.

3.2 Üyeler, kaynakları el verdiği ölçüde, uygun uluslararası örgütler tarafından ilgili uluslararası standartların hazırlama ve periyodik gözden geçirmelerine, katılmaya teşvik edilirler.

3.3 Komite, uygun şekilde, uluslararası standartların uygulanmasına ilişkin bilgilerin ve en iyi uygulamaların Üyeler tarafından paylaşılmasına ilişkin prosedürler geliştirir.

Komite, ilgili uluslararası örgütleri uluslararası standartlara ilişkin çalışmalarını tartışmak üzere davet de edebilir. Uygun biçimde, Komite, Üyeler açısından özel önemi haiz hususi standartlar belirleyebilir.

4 Tek Pencere

4.1 Üyeler, ticaret erbabının, eşyanın ithalatı, ihracatı veya transit geçişi için talep edilen belgeleri ve/veya veri taleplerini katılımcı mercilere ve kurumlara tek bir giriş noktasından sunmalarına olanak veren bir tek pencere sistemini kurmaya veya varsa bunu muhafaza etmeye çaba gösterir. Belge ve/veya bilgilerin katılımcı merciler veya kurumlar tarafından incelenmesinden sonra sonuçlar, başvuru sahiplerine tek pencere üzerinden vakitlice bildirilir.

4.2 Talep edilen belge ve/veya bilgilerin halihazırda tek pencere üzerinden teslim alınmış olması durumunda, aynı belge ve/veya bilgiler, acil durumlar ve kamuya açıklanmış olan diğer sınırlı istisnai haller dışında, katılımcı merciler veya kurumlar tarafından talep edilmez.

4.3 Üyeler, tek pencere sisteminin çalışma detayları ile ilgili olarak Komiteye bildirimde bulunur.

¹⁰ Bu paragraftaki hiçbir husus bir Üyenin kontrol edilen veya düzenlenen eşyaların ithalatı bir gereği olarak sertifika, izin veya lisans gibi belgeler talep etmesini engellemez.

4.4 Üyeler, mümkün ve uygulanabilir olduğu ölçüde, tek pencereyi desteklemek için bilgi teknolojilerini kullanır.

5 Sevk Öncesi İnceleme

5.1 Üyeler, tarife sınıflandırması veya gümrük kıymeti ile ilgili olarak sevk öncesi inceleme kullanımını şart koşmazlar.

5.2 Üyeler, Paragraf 5.1’de ele alınmayan diğer sevk öncesi inceleme türlerini kullanma haklarına hanel getirilmeksizin, sevk öncesi incelemeye ilişkin yeni koşullar getirmemeye veya uygulamamaya teşvik edilirler.¹¹

6 Gümrük Müşavirlerinin Kullanımı

6.1 Halihazırda gümrük müşavirlerine özel bir rol veren bazı Üyelerin önemli politika mülahazalarına hanel getirmeksizin, bu Anlaşma’nın yürürlüğe girişinden itibaren Üyeler, gümrük müşavirleri kullanım zorunluluğu getiremezler.

6.2 Her Üye gümrük müşavirlerinin kullanımına ilişkin önlemlerini Komiteye bildirir ve bunları yayımlar. Bundan sonra gerçekleştirilecek her değişiklik derhal bildirilir ve yayımlanır.

6.3 Üyeler gümrük müşavirlerinin lisanslanmasına ilişkin olarak şeffaf ve nesnel kurallara uygular.

7 Ortak Sınır Prosedürleri ve Yeknesak Belge Gereklilikleri

7.1 Her Üye, Paragraf 7.2’ye tabi olarak, kendi topraklarında eşyanın teslimi ve gümrük işlemlerinin tamamlanması için ortak sınır prosedürleri ve yeknesak belge şartlarını uygular.

7.2 Bu maddedeki hiçbir unsur Üyenin:

- (a) eşyanın mahiyeti ve cinsine, veya ulaşım aracına dayalı olarak prosedür ve istenilen belge şartlarının farklılaştırmasını;
- (b) risk yönetimine bağlı olarak eşyalar için prosedür ve istenilen belge şartlarının farklılaştırmasını;
- (c) ithalat vergi ve harçlarından tümüyle veya kısmı muafiyet sağlamak için prosedür ve istenilen belge şartlarının farklılaştırmasını;
- (d) elektronik başvuru veya işlem uygulamasını; veya
- (e) Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri Anlaşması’na uygun bir biçimde prosedür ve istenilen belge şartlarının farklılaştırmasını,

engellemez.

¹¹ Bu paragraf, Sevk Öncesi İnceleme Anlaşması’nın kapsamadığı sevk öncesi incelemelere atıfta bulunur ve sağlık ve bitki sağlığı amaçları ile yapılacak sevk öncesi incelemelere engel teşkil etmez.

8 Reddedilmiş Eşya

8.1 İthalat için sunulan eşyanın, öngörülen sağlık veya bitki sağlığı düzenlemeleri ya da teknik düzenleme gerekliliklerini yerine getirmemesi sebebiyle Üyenin yetkili mercileri tarafından reddedilmesi halinde, Üye, kendi kanun ve yönetmeliklerine tabi ve uygun olarak, ithalatçının reddedilmiş eşyayı ihracatçıya veya ihracatçı tarafından belirlenen başka bir kişiye geri göndermesine veya iade etmesine izin verir.

8.2 Paragraf 8.1 kapsamında yer alan seçenek ithalatçıya verilir ve ithalatçı da bunu makul bir zaman dilimi içerisinde yerine getirmemezse, yetkili merci uygun olmayan eşya ile ilgili farklı bir eylem şekli benimseyebilir.

9 Eşyanın Geçici Kabulü ve Dahilde ve Hariçte İşleme

9.1 Eşyanın Geçici Kabulü

Her Üye, kendi kanun ve yönetmeliklerinde belirtildiği şekilde, gümrük bölgesine özel bir amaçla getirilen ve belirli bir zaman dilimi içerisinde yeniden ihracatının hedeflenen eşyanın, kullanımından kaynaklanan doğal aşınma ve zayıflık dışında başka bir değişikliğe uğramaması durumunda, gümrük bölgesine şartlı olarak ithalat vergi ve harçlarından, tamamen veya kısmen, muaf tutularak getirilmesine izin verir.

9.2 Dahilde ve Hariçte İşleme

- (a) Her Üye, kendi kanun ve yönetmeliklerinde belirtildiği şekilde, eşyanın dahilde ve hariçte işlenmesine izin verir. Hariçte işlenmesine izin verilen eşya, Üyenin kanun ve yönetmeliklerine uygun biçimde, ithalat vergi ve harçlarından tamamen veya kısmen muaf tutularak yeniden ithal edilebilir.
- (b) Bu maddenin amaçları çerçevesinde, “dahilde işleme” imalat, işleme, veya onarımını müteakiben ihracatı hedeflenen belli eşyanın, Üyenin gümrük bölgesine şartlı olarak ithalat vergi ve harçlarından, tamamen veya kısmen muaf tutularak, veya gümrük vergisi iadesine uygun olacak şekilde getirildiği gümrük rejimidir.
- (c) Bu maddenin amaçları çerçevesinde, “hariçte işleme” Üyenin gümrük bölgesinde serbest dolaşımda olan eşyanın imalat, işleme, veya onarım için yurtdışına geçici olarak ihraç edilip daha sonra yeniden ithal edilebildiği gümrük rejimidir.

MADDE 11: TRANSİT SERBESTİSİ

1. Bir Üye tarafından transit trafik ile ilgili olarak uygulanan hiçbir düzenleme veya formalite;

- (a) bunların kabul edilmesini gerektiren koşullar veya amaçlar ortadan kalkarsa veya değişen koşullar veya amaçlar ticareti daha az kısıtlayıcı şekilde ele alınabilirse muhafaza edilemez;
 - (b) transit trafik üzerinde örtülü bir kısıtlama teşkil edecek şekilde uygulanmaz.
2. Transit trafik; ulaştırma için alınan veya transit nedeniyle yapılan idari masraflar ya da sunulan hizmetlerin maliyetleriyle orantılı olan ücretler hariç olmak üzere, transite ilişkin ücret veya harçların tahsilatı şartına bağlanamaz.
3. Üyeler transit trafik üzerinde herhangi bir gönüllü kısıtlama veya benzeri önlemi talep etmeyecek, almayacak veya var olanları muhafaza etmeyecektir. Bu, DTÖ kuralları ile uyumlu, ulaştırma alanının düzenlenmesi ile ilgili mevcut ve gelecekteki ulusal mevzuat ile ikili ve çok taraflı düzenlemelere hâlel getirmez.
4. Her Üye, herhangi başka bir Üyenin topraklarından transit geçecek olan ürünleri, sözkonusu ürünlere böylesi başka bir Üyenin topraklarından transit geçmeksizin menşee yerlerinden varış noktalarına nakledilecek olsaydı uygulayacağı muameleden daha az elverişli bir muameleye tabi tutamaz.
5. Üyeler, uygulanabilir olduğunda, transit trafik için müstakil bir fiziki altyapıyı (hat, rıhtım, ve benzeri) kullanıma sağlamaya teşvik edilir.
6. Transit trafik ile ilgili formaliteler, belge talepleri ve gümrük kontrolleri;
- (a) malın tespiti; ve
 - (b) transit gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlamak
- için gerekli olandan daha fazla külfetli olamaz:
7. Transit rejimine tabi tutulup bir Üyenin topraklarındaki başlangıç noktasından sevkine izin verilen eşya, sözkonusu Üyenin topraklarındaki varış noktasında transit geçişini tamamlayana kadar herhangi bir gümrük harcına veya gereksiz gecikmelere ya da kısıtlamalara tabi tutulamaz.
8. Üyeler, Ticarete Teknik Engeller Anlaşması anlamındaki teknik düzenlemeleri ve uygunluk değerlendirme usullerini transit halindeki eşyaya uygulamaz.
9. Üyeler, transit belge ve bilgilerinin, eşyanın varışı öncesinde sunulmasına ve işlenmesine izin verir ve imkân tanır.
10. Transit trafik, Üyenin topraklarından çıkış yapacağı gümrük idaresine ulaştığında, bu idare, transit gereklilikleri yerine getirilmişse transit işlemini derhal sonlandırır.

11. Bir Üyenin transit trafik için kefalet, depozito veya diğer uygun nakdi ya da gayri nakdi¹² araç biçiminde bir teminat şart koşması durumunda, teminat ancak, söz konusu transit trafikten kaynaklanan gerekliliklerin yerine getirilmesini sağlamakla sınırlı olur.

12. Üye, transit şartlarının yerine getirildiğini tespit ettiğinde, teminat gecikmeksizin çözülür.

13. Her Üye, kendi yasa ve yönetmeliklerine uygun bir şekilde, sonraki sevkiyatlar için teminatların çözülmeksizin yenilenmesine veya aynı yükümlüler için çoklu işlemler içeren kapsamlı teminatlara izin verir.

14. Her Üye, tek işlem ve, uygulanabilir olduğunda, çoklu işlem teminatı da dâhil olmak üzere teminatı belirlemek için kullandığı bilgileri kamuya açık hale getirir.

15. Her Üye, transit trafikte gümrük konvoyu veya gümrük refakati uygulanmasını, ancak yüksek risk teşkil eden hallerde veya teminat kullanımının, gümrük kanun ve yönetmeliklerine uygunluğu sağlamakta yetersiz kaldığı durumlarda şart koşabilir. Gümrük konvoy ve refakatine ilişkin genel kurallar 1. Maddeye uygun olarak yayımlanır.

16. Üyeler transit serbestisinin geliştirilmesi amacıyla kendi aralarında işbirliği ve koordinasyon sağlamak için çaba gösterir. Bu işbirliği ve koordinasyon, bunlarla sınırlı olmayan, aşağıdaki konularda mutabakatı içerebilir:

- (a) ücretler;
- (b) formaliteler ve hukuki gereklilikler ve
- (c) transit rejimlerinin uygulamadaki işleyişi.

17. Her Üye, transit işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yerine getirilebilmesini sağlamak için diğer Üyelerin soru ve önerilerini yöneltebileceği ulusal transit koordinatörü atamaya gayret eder.

MADDE 12: GÜMRÜK İŞBİRLİĞİ

1 Uyum ve İşbirliğini Teşvik Edici Önlemler

1.1 Üyeler, yükümlülüklerine uyulması konusunda ticaret erbabını bilinçlendirmenin; ithalatçıların kendi hata ve kusurlarını uygun durumlarda ceza söz konusu olmaksızın düzeltebilmelerine imkân tanıyıp kurallara gönüllü olarak uymalarını teşvik etmenin ve

¹² Bu hükümdeki hiçbir husus, bir Üyenin, ulaşım aracının transit trafik için teminat olarak gösterilmesine imkan tanıyan mevcut prosedürlerini sürdürmesini engellemez.

kurallara uymayan ticaret erbabının kurallara uymasını sağlamaya yönelik daha katı tedbirler almanın taşıdığı önem konusunda anlaşmışlardır¹³.

1.2 Üyelerin, gümrük kurallarına uygunluğun sağlanmasında en iyi uygulamalar konusunda bilgi paylaşımında bulunmaları Komite vasıtası da dahil olmak üzere teşvik edilir. Üyeler, uygunluk önlemlerinin yönetimi ve daha etkin uygulanmaları için kapasite geliştirilmesine yönelik teknik rehberlik veya yardım hususlarında Üyeler işbirliği yapmaya teşvik edilirler.

2 Bilgi Değişimi

2.1 Talep üzerine ve bu Madde hükümlerine tabi olarak, beyannamenin doğruluğu veya gerçekliğinden şüphelenilmesini gerektirecek makul nedenlerin tespit edilmesi halinde, Üyeler ithalat veya ihracat beyannamesinin belirli durumlarda teyidi amacıyla, 6. Paragrafın 1 (b) ve/veya (c) alt-paragraflarında belirtilen bilgileri değiştireceklerdir.

2.2 Her Üye, sözkonusu bilginin değişimi için irtibat noktasına ilişkin detayları Komite'ye bildirir.

3 Doğrulama

Bir Üye, ancak, bir ithalat veya ihracat beyannamesine ilişkin uygun doğrulama prosedürlerini tamamladıktan ve ilgili mevcut belgeleri inceledikten sonra bilgi talebinde bulunur.

4 Talep

4.1 Talepte bulunan Üye, karşılıklı kabul edilen resmi bir DTÖ dili veya üzerinde anlaşılmış başka bir dilde hazırlanmış ve aşağıdaki hususları ihtiva eden yazılı talebini talepte bulunulan Üyeye matbu veya elektronik olarak iletir:

- (a) uygun görülen hallerde ve mevcutsa, söz konusu ithalat beyannamesine karşılık gelen ihracat beyannamesinin seri numarası da dahil olmak üzere talebin konusu;
- (b) talep eden Üyenin talep konusu bilgi ve belgelerin talep etme nedeni ve talebin ilgili olduğu kişilerin biliniyorsa isimleri ve irtibat bilgileri;
- (c) talepte bulunulan Üyenin gerekli görmesi halinde, uygun durumlarda, doğrulama teyidi¹⁴;
- (d) talep edilen belirli bilgi ve belgeler;
- (e) talepte bulunan birimin hangisi olduğu;
- (f) talepte bulunan Üyenin; gizli bilgi ve şahsi verilerin toplanması, korunması, kullanılması, açıklanması, saklanması ve imhasına ilişkin iç hukuku ve yasal sistemindeki ilgili hükümlere atıflar.

¹³ Bu uygulamanın genel hedefi ihlallerin görülme sıklığını azaltmak ve nihayetinde yaptırım amaçlı bilgi alışverişine daha az ihtiyaç duyulmasını sağlamaktır.

¹⁴ Bu, 3.paragraf kapsamında yapılan doğrulamaya ilişkin bilgi de içerebilir. Bu bilgi, doğrulamayı gerçekleştiren Üye tarafından belirlenmiş olan koruma ve gizlilik seviyesine tabidir.

4.2 Talepte bulunan Üye, Paragraf 4.1'in alt-paragraflarından herhangi birini yerine getiremeyecek durumdaysa bunu talebinde belirtir.

5 Koruma ve Gizlilik

5.1 Talepte bulunan Üye, Paragraf 5.2'ye tabi olarak,

- (a) talepte bulunulan Üyenin sağladığı tüm bilgi ve belgeleri kesin olarak gizli tutar ve bunlara asgari olarak, talepte bulunulan Üyenin iç hukuku ve yasal sisteminde öngörülen ve talepte bulunulan Üye tarafından Paragraf 6.1'in (b) ve (c) alt-paragraflarında tarif edilen koruma ve gizlilik seviyesinde muamele eder;
- (b) bilgi ve belgeleri sadece konuyla ilgili gümrük makamlarına sunar ve bilgi ve belgeleri, talepte bulunulan Üye yazılı olarak aksine onay vermedikçe, yalnızca talepte belirtilen amaçlar için kullanır;
- (c) talepte bulunulan Üyenin özel yazılı izni olmadıkça bilgi veya belgeleri açıklamaz;
- (d) talepte bulunulan Üye tarafından doğrulanmamış hiçbir bilgi veya belgeyi hiçbir koşulda şüphelerin hafifletilmesinde belirleyici unsur olarak kullanamaz;
- (e) talepte bulunulan Üyenin gizli bilgi veya belgelerin ve şahsi verilerin saklanması ve imhası hususlarında belirlediği duruma özgü koşullara riayet eder; ve
- (f) talep halinde, talepte bulunulan Üyeyi, konu hakkında sunulan bilgi veya belgeler sonucunda alınan kararlar ve yapılan işlemler konusunda bilgilendirir.

5.2 Talepte bulunan Üye, kendi iç hukuku ve yasal sistemi nedeniyle, Paragraf 5.1'in alt-paragraflarından herhangi birini yerine getiremeyecek durumda olabilir. Bu durumda, talepte bulunan Üye bu hususu talepte belirtir.

5.3 Talepte bulunulan Üye, 4. Paragraf kapsamında alınmış her türlü talep ve teyit bilgisine, en az, talepte bulunulan Üyenin kendi benzer bilgilerine uyguladığı koruma ve gizlilik seviyesinde muamele eder.

6 Bilgi Tedariki

6.1 Talepte bulunulan Üye, bu Maddenin hükümlerine tabi olarak, ivedilikle,

- (a) talebi matbu veya elektronik olarak yazılı şekilde yanıtlar;
- (b) ithalat veya ihracat beyannamesinde yer aldığı şekli ile belirli bilgiyi veya elindeki imkânlar dahilinde beyannameyi, talepte bulunan Üye'den talep ettiği koruma ve gizlilik seviyesine ilişkin açıklamayla birlikte sunar;
- (c) talep edilirse, müteakip belgelerde yer alan belirli bilgiyi, veya elindeki imkânlar dahilinde ithalat veya ihracat beyannamesini destekleyici mahiyette sunulan belgeleri (ticari fatura, çeki listesi, menşe belgesi ve konşimento), matbu veya elektronik olarak

nasıl doldurulmuşsa o şekilde, talepte bulunan Üye'den uygulamasını istediği koruma ve gizlilik seviyesine ilişkin açıklamayla birlikte sunar.

(d) sunulan belge kopyalarının aslı gibi olduğunu teyit eder;

(e) mümkün olduğu ölçüde talebi takip eden 90 günlük süre içerisinde, talep edilen konuda bilgiyi iletir veya talebe yanıt verir.

6.2 Talepte bulunulan Üye, kendi iç hukuku ve yasal sistemi uyarınca, bilgiyi sunmadan önce, söz konusu bilginin cezai soruşturmalarda, adli davalarda veya gümrük davaları dışındaki davalarda, kendisinin özel yazılı izni alınmadıkça delil olarak kullanılmayacağına dair güvence verilmesini şart koşabilir. Talepte bulunan Üye bu şartı yerine getirebilecek durumda değilse bunu talepte bulunulan Üyeye bildirmelidir.

7 Talebin Ertelenmesi veya Reddedilmesi

7.1 Talepte bulunulan Üye, bilgi talebinin bir kısmını veya tamamını, aşağıdaki durumlardan birinde erteleyebilir veya reddedebilir ve bu durumun gerekçelerini talepte bulunan Üyeye bildirir:

(a) bilginin sunulması, talepte bulunulan Üyenin iç hukuku ve yasal sisteminde tanımlanan kamu yararına aykırıysa;

(b) talepte bulunulan Üyenin iç hukuku ve yasal sistemi bilginin açıklanmasına izin vermiyorsa. Bu durumda talepte bulunulan Üye, talep edilen konuda bilginin sunulmasına engel teşkil eden ilgili özel kaynağın bir kopyasını talepte bulunan Üyeye iletir;

(c) bilginin sunulmasının, kanunların uygulanmasının engellemesi veya devam eden bir idari veya adli soruşturmayı, kovuşturmayı veya işlemi etkilemesi ;

(d) gizli bilgi veya şahsi verilerin toplanması, korunması, kullanılması, ifşası, saklanması ve imhasını düzenleyen iç hukuk ve yasal sistem uyarınca ithalatçı veya ihracatçının izninin gerekli olması ve bu iznin verilmemesi; veya

(e) bilgi talebinin, talepte bulunulan Üyenin belgelerin saklanması için gerekli gördüğü yasal sürenin dolmasından sonra alınması.

7.2 Paragraf 4.2, 5.2 veya 6.2'de belirtilen hallerde, talebin yerine getirilmesi talepte bulunulan Üyenin takdirindedir.

8 Mütakabiliyet

Talepte bulunan Üye, benzer bir talebin, talepte bulunulan Üye tarafından kendisine yapılmış olması halinde bu talebi karşılayamayacağını düşünüyorsa veya bu Maddeyi henüz uygulamamışsa, durumu talebinde belirtir. Bu durumda talebin yerine getirilmesi talepte bulunulan Üyenin takdirindedir.

9 İdari Yük

9.1 Talepte bulunan Üye, talepte bulunulan Üye'ye, bilgi taleplerinin karşılanması için kaynak ve maliyet etkilerini dikkate alır. Talepte bulunan Üye, talebinin karşılanması ile elde edeceği mali çıkar ile talep konusu bilginin sağlanması için talepte bulunulan Üyenin sarf edeceği çaba arasındaki oransallığa dikkat eder.

9.2 Talepte bulunulan bir Üye, bir ya da daha fazla sayıda Üyeden, yönetilemeyecek sayıda veya kapsamda bilgi talebi alırsa ve bu talepleri makul bir süre içerisinde karşılayamayacak durumdaysa, kaynaklarının elverdiği makul sınırlar içerisinde, talepte bulunan bir ya da daha fazla Üyeden, taleplerini öncelik sırasına koymalarını talep edebilir. Üzerinde mutabakat sağlanan bir yaklaşım olmaması halinde, bu gibi taleplerin karşılanması, talepte bulunulan Üyenin yapacağı önceliklendirmenin sonuçlarına dayayan biçimde kendi takdirindedir.

10 Sınırlamalar

Talepte bulunulan Üye:

- (a) ithalat veya ihracat beyannamelerinin formatını veya prosedürlerini değiştirmek;
- (b) Paragraf 6.1 (c) alt-paragrafında belirtilen ve ithalat veya ihracat beyannamesiyle birlikte ibraz edilmiş olanlar dışında başka belge araştırmak;
- (c) bilgiyi edinmek üzere araştırma başlatmak;
- (d) bilgiyi saklama süresini değiştirmek;
- (e) elektronik ortamda zaten mevcut olan belgeleri matbu olarak sunmak;
- (f) bilgileri tercüme etmek;
- (g) bilgilerin doğruluğunu onaylamak; veya
- (h) kamuda veya özel sektörde, belirli işletmelerin meşru ticari çıkarlarına zarar verebilecek bilgiler sunmak,

zorunda bırakılamaz.

11 Yetkisiz Kullanım ve İfşa

11.1 Bu Madde kapsamında değişimi yapılan bilginin kullanımı ve ifşasına ilişkin şartların ihlal edilmesi halinde, bilginin alıcısı talepte bulunan Üye, söz konusu yetkisiz kullanım ve ifşaya ilişkin ayrıntıları derhal, bilgiyi sağlamış olan talepte bulunulan Üyeye iletir ve:

- (a) ihlali telafi etmek için gerekli tedbirleri alır;
- (b) gelecekte başka ihlallerin yaşanmasını önlemek için gerekli tedbirleri alır; ve
- (c) (a) ve (b) alt bentleri kapsamında alınan bu tedbirleri talepte bulunulan Üyeye bildirir.

11.2 Talepte bulunulan Üye, Paragraf 11.1’de belirtilen tedbirler alınana dek, talepte bulunan Üye karşısında bu Madde kapsamındaki yükümlülüklerini askıya alabilir.

12 İkili ve Bölgesel Anlaşmalar

12.1 Bu Maddede yer alan hiçbir hüküm, bir Üyenin; güvenli ve hızlı bir yapıda otomatik olanlar ya da sevkiyatın ulaşmasından önce gerçekleştirilenler de dâhil olmak üzere, gümrük bilgisi ve veri paylaşımı veya alışverişine yönelik ikili, çoklu veya bölgesel anlaşmalar yapmasını veya mevcut anlaşmaları muhafaza etmesini engellemez.

12.2 Bu Maddede yer alan hiçbir hüküm, Üyelerin bu tür ikili, çoklu veya bölgesel anlaşmalar kapsamındaki hak veya yükümlülüklerini değiştirecek veya etkileyecek ya da Üyelerin bu tür başka anlaşmalar kapsamında yapacakları bilgi ve veri alışverişini düzenleyecek biçimde yorumlanmaz.

II. KISIM

GELİŞMEKTE OLAN VE EN AZ GELİŞMİŞ ÜYE ÜLKELER İÇİN

ÖZEL VE LEHTE MUAMELE

MADDE 13: GENEL İLKELER

1. Bu Anlaşmanın 1 ila 12. Maddelerinde yer alan hükümler, Temmuz 2004 Çerçeve Anlaşmasının (WT/L/579) D Eki’nde ve Hong Kong Bakanlar Deklarasyonu’nun (WT/MIN(05)/DEC) 33. Paragrafında ve E Ekinde belirtilen modaliteleri temel alan bu Kısıma uygun olarak gelişmekte olan ve en az gelişmiş Üye ülkeler tarafından uygulanır.

2. Gelişme yolundaki ve en az gelişmiş Üye ülkelerin bu anlaşmanın hükümlerini, nitelikleri ve kapsamlarıyla uyumlu olarak uygulamalarına yardımcı olmak için kapasite artırmaya yönelik yardım ve destek¹⁵ sağlanmalıdır. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanma derecesi ve zamanlaması gelişme yolundaki ve en az gelişmiş Üye ülkelerin uygulama kapasiteleriyle ilişkilidir. Bir gelişmekte olan veya en az gelişmiş Üye ülke gerekli kapasiteye sahip olmadığı müddetçe, uygulama kapasitesi kazanıncaya kadar kendisinden ilgili hükmü/hükümleri uygulaması beklenmez.

3. En Az Gelişmiş Üye ülkelerin, yalnızca kendi bireysel kalkınma, mali ve ticari ihtiyaçları veya idari ve kurumsal kabiliyetleriyle uyumlu oranda taahhüt altına girmeleri talep edilecektir.

4. Bu ilkeler II. Kısımda belirtilen hükümler yoluyla uygulanır.

MADDE 14: HÜKÜM KATEGORİLERİ

1. Hükümler 3 kategoride bulunur:

¹⁵ Bu Anlaşma çerçevesinde “kapasite artırımına yönelik yardım ve destek” teknik, mali ya da üzerinde mutabık kalınan başka bir yardım şeklinde tezahür edebilir.

(a) A Kategorisi, 15.Madde’de belirtildiği şekilde, gelişmekte olan veya en az gelişmiş bir Üye ülkenin, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte; veya en az gelişmiş bir Üye ülkenin, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki bir yıl içerisinde uygulanmak üzere belirlediği hükümleri kapsar.

(b) B Kategorisi, 16.Madde’de belirtildiği şekilde, gelişme yolundaki veya en az gelişmiş bir Üye ülkenin, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden bir geçiş döneminden sonraki bir tarihte uygulanmak üzere belirlediği hükümleri kapsar.

(c) C Kategorisi, 16. Madde’de belirtildiği şekilde, gelişme yolundaki veya en az gelişmiş bir Üye ülkenin, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden bir geçiş döneminden sonraki bir tarihte uygulanmak üzere belirlediği ve uygulanmadan önce kapasite geliştirmeye yönelik yardım ve destek yoluyla uygulama kapasitesinin kazanılmasını gerektiren hükümleri kapsar.

2. Gelişmekte olan ve en az gelişmiş her Üye ülke; A, B ve C Kategorilerinden her birine dâhil edeceği hükümleri tek tek ve kendisi karar verir.

MADDE 15: A KATEGORİSİNİN BİLDİRİMİ VE UYGULANMASI

1. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, gelişmekte olan her Üye ülke A Kategorisi kapsamındaki taahhütlerini uygular. A Kategorisi kapsamında belirlenen sözkonusu taahhütler böylelikle bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası haline gelir.

2. En az gelişmiş bir Üye ülke, A Kategorisi kapsamında belirlediği hükümleri bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinin ardından bir yıl içinde Komite’ye bildirebilir. En az gelişmiş her Üye ülkenin A kategorisi kapsamında belirlediği taahhütler böylelikle bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası haline gelir.

MADDE 16: B VE C KATEGORİLERİNİN UYGULANMASI İÇİN KESİN TARİHLERİN BİLDİRİLMESİ

1. Gelişmekte olan bir Üye ülkenin, A Kategorisi’nde yer almak üzere belirlemediği hükümlerle ilgili olarak, Üye ülke, uygulamayı bu Maddede belirtilen sürece uygun şekilde erteleyebilir.

Gelişmekte Olan Üye Ülke B Kategorisi

(a) Bu Anlaşma’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, gelişme yolundaki her Üye ülke, B Kategorisi’nde yer almak üzere belirlediği hükümleri ve uygulama için öngörülen işari tarihleri Komite’ye bildirir.¹⁶

(b) Bu Anlaşma’nın yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl geçmeden, gelişme yolundaki her Üye ülke, B Kategorisi’nde yer almak üzere belirlediği hükümlerin uygulanmasına ilişkin kesin tarihleri, Komite’ye bildirir. Öngörülen bu süre sona

¹⁶ Yapılan bildirimlerde, bildirimde bulunan Üye’nin uygun gördüğü bu tür ilave bilgiler yer alabilir. Üyeler, uygulamadan sorumlu iç kurum/kuruluş hakkında bilgi temin etmeye teşvik edilir.

ermeden önce, Gelişmekte olan bir Üye ülke, söz konusu kesinleşmiş tarihleri bildirmek için ilave süreye ihtiyaç duyduğu kanaatine varırsa, sözkonusu Üye ülke, Komite'den, sürenin, tarihleri bildirmek için yeterli olacak şekilde uzatılmasını talep edebilir.

Gelişmekte Olan Üye Ülke C Kategorisi

(c) Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, gelişme yolundaki her Üye ülke, C Kategorisi'nde yer almak üzere belirlediği hükümleri ve uygulama için öngörülen işari tarihleri Komite'ye bildirir.¹⁷ Şeffaflığı sağlamak amacıyla, iletilen bildirimlerde, Üye'nin uygulama için ihtiyaç duyduğu, kapasite artırımına yönelik yardım ve desteğe dair bilgiler de yer alır.¹⁸

(d) Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde, gelişme yolundaki Üye ülkeler ve ilgili donör Üyeler, yürürlükteki mevcut düzenlemeleri, 22. Madde'nin 1. Paragrafı kapsamında yapılan bildirimleri ve yukarıda yer alan (c) alt-paragrafı gereği iletilen bilgileri dikkate alarak; C Kategorisi'nin uygulanmasını sağlayacak kapasite artırımına yönelik yardım ve destek temini için gereken, mevcut veya yürürlüğe girmiş düzenlemeler hakkında Komite'ye bilgi verir. Katılımcı gelişmekte olan Üye ülke, bu tür düzenlemelerden Komite'yi ivedilikle haberdar eder. Komite, Üye olmayan donörleri de, mevcut ya da tamamlanmış düzenlemeler hakkında bilgi sağlamaya davet eder.

(e) Yukarıdaki (d) alt-paragrafında öngörülen bilgilerin iletilildiği tarihten itibaren 18 ay içinde, donör Üyeler ve gelişmekte olan ilgili Üye ülkeler, kapasite artırımını için yardım ve desteğin temini hususundaki gelişmelerden Komite'yi bilgilendirir. Gelişme yolundaki her Üye ülke, aynı anda, uygulamaya ilişkin kesin tarihlerin listesini de bildirir.

2. En az gelişmiş bir Üye ülkenin, A Kategorisi'nde yer almak üzere belirlemediği hükümlerle ilgili olarak, en az gelişmiş Üye ülkeler, uygulamayı bu paragrafta belirtilen sürece uygun şekilde erteleyebilir.

En Az Gelişmiş Üye Ülke B Kategorisi

(a) Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden itibaren en geç bir yıl içinde, en az gelişmiş Üye ülke, B Kategorisinde yer alan hükümleri Komite'ye bildirir ve en az gelişmiş Üye ülkelere tanınan azami esneklikleri dikkate alarak, sözkonusu hükümlerin uygulanmasıyla ilgili ilgili işari tarihleri bildirebilir.

(b) Yukarıda (a) alt-paragrafında öngörülen bildirim tarihini takiben en geç iki yıl içerisinde, her en az gelişmiş Üye ülke, hükümlerin kategoriler altında

¹⁷ Üyeler, ulusal ticareti kolaylaştırmaya yönelik plan ya da projelere; uygulamadan sorumlu iç kurum/kuruluşa; ve Üye'nin yardım sağlamak amacıyla mutabakata varmış olabileceği hibe sağlayıcılara ilişkin bilgileri de yapacakları bildirimlere ekleyebilir.

¹⁸ Bu düzenlemeler, 21. Madde'nin 3. Paragrafına uygun olacak şekilde, ikili olarak ya da ilgili uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla gerçekleştirilen, karşılıklı mutabakata dayalı koşullara bağlı düzenlemeler olacaktır.

sınıflandırılmasını teyit etmek üzere Komite'ye bildirimde bulunur ve bunların uygulama tarihlerini Komite'ye bildirir. Öngörülen bu süre sona ermeden önce, en az gelişmiş bir Üye ülkenin, bu kesinleşmiş tarihleri bildirmek için ilave süreye ihtiyacı olduğu kanaatinde olması halinde, söz konusu Üye ülke, bu tarihleri bildirmek için Komite'den öngörülen süreyi yeteri kadar uzatmasını talep edebilir.

En Az Gelişmiş Üye Ülke C Kategorisi

(c) Şeffaflık amacıyla ve donörlerle yapılacak düzenlemeleri kolaylaştırmak maksadıyla, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, her en az gelişmiş Üye ülke, en az gelişmiş Üye ülkelere tanınan azami esneklikleri dikkate alarak, C Kategorisinde yer almak üzere belirlediği hükümleri Komite'ye bildirir.

(d) Yukarıda (c) alt-paragrafında öngörülen tarihten bir yıl sonra, en az gelişmiş Üye ülkeler, Üye'nin uygulamak için ihtiyaç duyduğu kapasite artırımına yönelik yardım ve desteğe dair bilgileri iletir.¹⁹

(e) Yukarıda (d) alt-paragrafı kapsamında yapılan bildirim müteakip iki yıl içinde, en az gelişmiş Üye ülkeler ve ilgili donör Üyeler, yukarıda (d) alt-paragrafı kapsamında sunulan bilgileri dikkate alarak, C Kategorisi'nin uygulanmasını sağlamak üzere kapasite artırımına yönelik yardım ve desteği sağlamak için gerekli mevcut veya yeni oluşturulan düzenlemeler hakkında Komite'ye bilgi verir.²⁰ Katılımcı en az gelişmiş Üye ülke, bu tür düzenlemeler hakkında derhal Komite'ye bilgi verir. En az gelişmiş ülke, aynı zamanda, yardım ve destek düzenlemelerinin kapsamına giren, ilgili C Kategorisi yükümlülüklerinin uygulanması için gösterge niteliğindeki tarihleri de bildirir. Komite, ayrıca Üye olmayan donörleri de, mevcut ve neticelenen düzenlemeler hakkında bilgi vermeye davet eder.

(f) Yukarıda (e) alt-paragrafında öngörülen bilgilerin sağlandığı tarihten itibaren 18 ay içinde, ilgili donör Üyeler ve en az gelişmiş Üye ülkeler, yardım ve desteğin sağlanması hususunda kaydedilen gelişmeler hakkında Komite'yi bilgilendirir. Her bir en az gelişmiş Üye ülke, aynı zamanda uygulamaya ilişkin kesin tarihlerin listesini de bildirir.

3. Donör desteğinin bulunmaması ya da kapasite artırımına yönelik yardım ve desteğin sağlanmasında ilerleme olmaması sebebiyle, 1. ve 2. Paragraflarda belirtilen süreler içinde, kesin uygulama tarihlerini bildirmekte zorluk yaşayan gelişmekte olan Üye ülkelerle en az gelişmiş Üye ülkeler, bu süreler geçmeden, mümkün olduğunca erken Komite'ye bildirimde bulunmalıdır. Üyeler, içinde bulunduğu özel şartları ve karşılaştığı özel sorunları dikkate alarak, ilgili Üyenin bu zorlukları aşması için yardım etmek hususunda işbirliğini kabul ederler. Komite, gerekli olduğunda ilgili Üye'nin kesin tarihleri bildirmesi için sürelerin

¹⁹ Üyeler, ulusal ticareti kolaylaştırmaya yönelik plan ya da projelere; uygulamadan sorumlu iç kurum/kuruluşa; ve Üye'nin yardım sağlamak amacıyla mutabakata varmış olabileceği donörlere ilişkin bilgileri de yapacakları bildirimlere ekleyebilir.

²⁰ Bu düzenlemeler, 21. Maddenin 3. paragrafına uygun olacak şekilde, ikili olarak ya da ilgili uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla gerçekleştirilen, karşılıklı mutabakata dayalı koşullara bağlı düzenlemeler olacaktır.

uzatılması da dâhil olmak üzere, mevcut zorlukların aşılması amacıyla, uygun gördüğü şekilde harekete geçer.

4. 1. Paragrafın (b) ya da (e) alt-paragrafında, veya en az gelişmiş Üye ülkeler için 2. paragrafın (b) ve (f) alt-paragraflarında öngörülen son bildirim tarihinden üç ay önce, B veya C Kategorilerinde yer almak üzere belirlediği hükümlerin uygulanması hususunda kesin tarihleri bildirmemiş olan Üyeye, Sekreteryaya hatırlatmada bulunur. Sürenin uzatılması konusunda Üyenin, 3. Paragrafı, veya gelişmekte olan üyeler için 1. (b) alt-paragrafı ya da en gelişmiş Üyeler için 2.(b) alt-paragrafının kullanılmaması ve halen uygulama için kesin bir tarih bildirmemesi durumunda, söz konusu Üye, hükümleri, 1. (b) veya (e) alt-paragrafları ya da en az gelişmiş Üye ülke için 1. (b) veya (f) alt-paragrafları ya da bunların 3. paragraf kapsamında uzatıldığı haliyle, öngörülen süreden sonra bir yıl içinde uygular.

5. 1, 2 ve 3. Paragraflarla uyumlu olarak, Kategori B ve C hükümlerinin uygulanması için kesin tarihlerin bildirilmesinden itibaren 60 gün içinde, Komite, 4.Paragraf kapsamında belirlenen tarihler de dahil olacak şekilde, her Üyenin B ve C kategorilerinde yer alan hükümlerin uygulanması için kesin tarihlerini içeren ekleri not edecek, böylelikle, sözkonusu ekleri bu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçası haline getirecektir.

MADDE 17: ERKEN UYARI MEKANİZMASI: B VE C KATEGORİLERİNDE YER ALAN HÜKÜMLERİN UYGULAMA TARİHLERİNİN UZATILMASI

1.

(a) 16. Madde'nin 1. paragrafı (b) veya (e) alt-paragrafları kapsamında veya en az gelişmiş bir Üye ülke için 16.Madde'nin 2.paragrafı (b) veya (f) alt-paragrafları kapsamında belirlenen kesin tarih itibariyle, B veya C kategorilerinde yer almak üzere belirlediği bir hükmü uygulama konusunda zorlukla karşılaşmış olduğunu düşünen gelişmekte olan bir Üye ülke ya da en az gelişmiş Üye ülke, Komite'ye bildirimde bulunmalıdır. Gelişmekte olan Üye ülkeler, Komite'ye, uygulama tarihi sona ermeden en geç 120 gün önce bildirimde bulunurlar. En az gelişmiş Üye ülkeler, sözkonusu tarihten en geç 90 gün önce Komite'ye bildirimde bulunurlar.

(b) Komite'ye yapılan bildirim, gelişmekte olan Üye ülkenin ya da en az gelişmiş Üye ülkenin söz konusu hükmü uygulayabilecek durumda olmayı beklediği yeni tarihi belirtir. Bildirim ayrıca, uygulamada beklenen gecikmenin gerekçelerini de belirtir. Kapasite artırımına yönelik daha önceden öngörülmemeyen yardım ya da destek ihtiyacı ya da ilave yardım ve destek ihtiyacı bu gerekçeler içinde yer alabilir.

2. Gelişmekte olan Üye bir ülkenin, uygulama için talep ettiği ek sürenin, 18 ayı aşmaması ya da en az gelişmiş bir Üye ülkenin talep ettiği ek sürenin 3 yılı aşmaması halinde, bu konuda Komite'nin ilave bir işlem yapması gerekmez, talepte bulunan Üye, söz konusu ilave süreyi hak etmiş sayılır.

3. Gelişmekte olan bir Üye ülkenin ya da en az gelişmiş bir Üye ülkenin, 2. paragrafta öngörülenden daha uzun bir ilk süre uzatımına ya da ikinci veya müteakip bir uzatmaya ihtiyaç duyması halinde, ilk kesin uygulama tarihinin ya da müteakiben uzatılan tarihin sona

ermesinden, gelişmekte olan bir Üye ülke için en az 120; en az gelişmiş bir Üye ülke için en az 90 gün önce, 1. Paragrafın (b) alt-paragrafında belirtilen bilgilerin yer aldığı süre uzatma talebini Komite'ye sunar.

4. Komite, talebi sunan Üye'nin içinde bulunduğu özel koşulları dikkate alarak, uzatma taleplerini karşılama konusunda olumlu bir yaklaşım sergiler. Söz konusu koşullar, kapasite artırımına yönelik yardım ve destek elde etme hususunda karşılaşılan zorluklar ve gecikmeleri içerebilir.

MADDE 18: B VE C KATEGORİLERİNİN UYGULANMASI

1. 13. Madde'nin 2. Paragrafına uygun olarak, gelişmekte olan ya da en az gelişmiş bir Üye ülke, 16. Madde'nin 1. ve 2. Paragrafları ya da 17. Madde'de belirtilen prosedürleri yerine getirmiş ve süre uzatım talebi karşılanmamışsa, veya gelişmekte olan ya da en az gelişmiş Üye ülke 17. Madde kapsamında önceden öngörülemez şekilde süre uzatımını engelleyen durumlarla karşı karşıya kalırsa, C Kategorisi kapsamındaki bir hükmü uygulama kapasitesinin yetersiz olmaya devam ettiğini kendisi değerlendirir ve söz konusu Üye, ilgili hükmü uygulama hususunda yetersiz olduğunu Komite'ye bildirir.

2. Komite, gelişmekte olan veya en az gelişmiş Üye ilgili ülkeden gelen bildirimi aldıktan sonra derhal ve her halükarda en geç 60 gün içinde bir Uzmanlar Grubu tesis eder. Söz konusu Uzmanlar Grubu, konuyu inceler ve Grubun oluşturulmasından itibaren 120 gün içinde Komite'ye bir tavsiyede bulunur.

3. Uzmanlar Grubu, ticaretin kolaylaştırılması ile kapasite artırımına yönelik yardım ve destek alanlarında yüksek niteliklere sahip bağımsız beş kişiden oluşur. Uzmanlar Grubu'nun kompozisyonu, gelişmiş ve gelişmekte olan Üye ülkelerin vatandaşları arasında dengeyi temin eder. En az gelişmiş bir Üye ülkenin söz konusu olduğu hallerde, Uzmanlar Grubu asgari bir en az gelişmiş Üye ülke vatandaşını içerir. Komite'nin, kurulmasından itibaren 20 gün içinde Uzmanlar Grubu'nun kompozisyonu üzerinde uzlaşma sağlayamaması durumunda, Genel Direktör, Komite Başkanıyla istişare halinde, bu paragraftaki koşullara uygun şekilde Uzmanlar Grubu'nun kimlerden oluşacağını belirler.

4. Uzmanlar Grubu, söz konusu Üye'nin yeterli kapasiteye sahip olmama şeklindeki kendi değerlendirmesini dikkate alır ve Komite'ye bir tavsiyede bulunur. Uzmanlar Grubu'nun, en az gelişmiş bir Üye ülkeyle ilgili tavsiyesini değerlendirirken, Komite, uygun biçimde, sürdürülebilir bir uygulama kapasitesinin elde edilmesini kolaylaştıracak şekilde hareket eder.

5. Gelişmekte olan bir Üye ülkenin ilgili hükmü uygulama hususunda yetersiz olduğunu Komite'ye bildirdiği tarihten, Komite'nin Uzmanlar Grubu'nun tavsiyesini almasını takiben gerçekleştirdiği ilk toplantıya kadar, Üye, bu hususla ilgili olarak Anlaşmazlıkların Halli Mutabakat Metni kapsamında usullere tabi tutulmaz. Komite, bu toplantıda, Uzmanlar Grubu'nun tavsiyesini değerlendirir. En az gelişmiş bir Üye ülke için, Anlaşmazlıkların Halli Mutabakat Metni kapsamındaki söz konusu hükümle ilgili usuller, Üye'nin, hükmü uygulama konusundaki yetersizliğini Komite'ye bildirdiği tarihten Komite bu konuda karar alana kadar

ya da yukarıda ifade edilen ilk Komite toplantısından sonraki 24 ay içinde -hangisi önceyse- uygulanmaz.

6. En az gelişmiş bir Üye ülke, bir C Kategorisi bir taahhüdünü uygulama yeterliliğini yitirirse, sözkonusu Üye, Komite'yi bilgilendirebilir ve bu Madde'de belirtilen prosedürleri takip edebilir.

MADDE 19: B VE C KATEGORİLERİ ARASINDA GEÇİŞ

1. B ve C Kategorileri altında yer alacak hükümleri bildiren gelişme yolundaki Üye ülkeler ve en az gelişmiş Üye ülkeler, Komite'ye bildirimde bulunarak, bir kategori altındaki hükümleri diğer kategoriye geçirebilirler. Bir Üyenin, bir hükmün B Kategorisi'nden C Kategorisi'ne geçişini teklif etmesi durumunda, sözkonusu Üye, kapasite artırımı için gerekli yardım ve desteğe ilişkin bilgileri sağlar.

2. B Kategorisi'nden C Kategorisi'ne geçişi yapılan bir hükmün uygulanması için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde, Üye:

(a) otomatik süre uzatma imkânı da dâhil olmak üzere, 17. Madde hükümlerini kullanabilir; ya da

(b) hükmün uygulanması için ilave süre talebinin ve gerekli görülmesi halinde, Uzman Grubu'nun 18. Madde kapsamında inceleme ve tavsiyede bulunması ihtimali de dâhil olmak üzere, kapasite artırımına yönelik yardım ve destek talebinin incelenmesini Komite'den talep edebilir; ya da

(c) en az gelişmiş bir Üye ülke söz konusu olduğunda, B kategorisi altında önceden bildirilmiş olan ilk tarihten sonraki dört yılı aşan her yeni uygulama tarihi Komite onayını gerektirir. Buna ilaveten, en az gelişmiş Üye ülke, 17. Madde'ye başvuruya devam eder. Bu şekilde bir geçiş yapıldığında, en az gelişmiş Üye ülke için, kapasite artırımına yönelik yardım ve desteğe ihtiyaç duyulduğu anlaşılır.

MADDE 20: ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ KURAL VE USULLERİ MUTABAKAT METNİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN MUAFİYET SÜRESİ

1. Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Mutabakat Metni tarafından açıklanıp uygulandığı şekliyle GATT 1994 XXII ve XXIII. Maddeleri'nin hükümleri, gelişmekte olan bir Üye ülkenin A Kategorisinde yer almak üzere belirlediği bir hükümle ilgili olarak, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesini takiben 2 yıl süreyle söz konusu Üye'ye karşı başlatılan anlaşmazlıkların halinde uygulanmaz.

2. Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Mutabakat Metni tarafından açıklanıp uygulandığı şekliyle GATT 1994 XXII ve XXIII. Maddeleri'nin hükümleri, en az gelişmiş bir Üye ülkenin A Kategorisinde yer almak üzere belirlediği bir hükümle ilgili olarak, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesini takiben 6 yıl süreyle söz konusu Üye'ye karşı başlatılan anlaşmazlıkların halinde uygulanmaz.

3. Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Mutabakat Metni tarafından açıklanıp uygulandığı şekliyle GATT 1994 XXII ve XXIII. Maddeleri'nin hükümleri, en az gelişmiş bir Üye ülkenin B ve C Kategorilerinde yer alan bir hükmün uygulanmasını takiben 8 yıl süreyle, sözkonusu hükümle ilgili Üye'ye karşı başlatılan anlaşmazlıkların halinde uygulanmaz.

4. Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Mutabakat Metni'nin uygulanması hususundaki muafiyet süresine bakılmaksızın, GATT 1994'ün XXII ve XXIII. Maddeleri çerçevesinde istişare talebinde bulunmadan önce ve en az gelişmiş bir Üye ülkenin almış olduğu bir tedbirle ilişkili anlaşmazlıkların halli prosedürlerinin tüm aşamalarında, bir Üye, en az gelişmiş Üye ülkelerin içinde bulunduğu özel durumu dikkate alır. Bu kapsamda, Üyeler, en az gelişmiş Üye ülkelerin dahil olduğu sorunların Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Mutabakat Metni kapsamında gündeme getirilmesi konusunda gerekli ihtiyatı gösterirler.

5. Her bir Üye, talep edilmesi halinde, bu Madde kapsamında sağlanan muafiyet süresi boyunca, diğer Üyelere, bu Anlaşma'nın uygulanmasıyla ilgili herhangi bir konunun tartışılması için yeterli imkanı sağlar.

MADDE 21: KAPASİTE ARTIRIMI İÇİN YARDIM VE DESTEK SAĞLANMASI

1. Donör Üyeler; ikili olarak ya da uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla, üzerinde karşılıklı uzlaşılan koşullarla, gelişmekte olan Üye ülkelere ve en az gelişmiş Üye ülkelere kapasite artırımına yönelik yardım ve destek sağlanmasını kolaylaştırma konusunda mutabıktırlar. Amaç, gelişme yolundaki Üye ülkelerle en az gelişmiş Üye ülkelere, bu Anlaşma'nın I. Kısmı hükümlerini uygulama hususunda yardımcı olmaktır.

2. En az gelişmiş Üye ülkelerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak, en az gelişmiş Üye ülkelere, taahhütlerini uygulayabilmeleri için sürdürülebilir bir kapasite geliştirmelerine yardım edecek şekilde hedefe yönelik yardım ve destek sağlanması gerekir. İlgili kalkınma işbirliği mekanizmaları yoluyla ve 3. paragrafta atıfta bulunulan teknik yardım ve kapasite artırımı için destek ilkeleriyle uyumlu olarak, kalkınma paydaşları, mevcut kalkınma önceliklerine hâlel getirmeyecek şekilde bu alanda yardım ve destek sağlamaya gayret eder.

3. Üyeler, bu Anlaşma'nın uygulanmasına ilişkin olarak, kapasite artırımına yönelik yardım ve destek sağlamak için aşağıdaki prensipleri uygulamaya gayret ederler:

(a) yardım alan ülkelerin ve bölgelerin genel kalkınma çerçevesinin ve ilgili ve uygun olması halinde, devam eden reform ve teknik yardım programlarının dikkate alınması;

(b) konuyla ilgili ve uygun olması halinde, bölgesel ve alt-bölgesel sorunlara eğilmek ve bölgesel ve alt-bölgesel entegrasyonu teşvik etmeye yönelik faaliyetlerin dâhil edilmesi;

(c) özel sektörün devam etmekte olan ticaretin kolaylaştırılmasına ilişkin reform faaliyetlerinin yardım faaliyetlerinin bir unsuru olmasının temini;

(d) yardımlardan azami etkinliğin ve sonucun alınmasını teminen, Üyeler arasında ve bölgesel ekonomik birlikler de dahil olmak üzere, Üyelerle, diğer ilgili kuruluşlar arasında koordinasyonun geliştirilmesi. Bu amaca yönelik olarak;

(i) Koordinasyon, özellikle yardımın sağlanacağı ülke ya da bölgedeki paydaş Üyeler ve donörlerle ve ikili ve çok taraflı donörler arasında, teknik yardım ve kapasite artırımına yönelik girişimlerin yakın koordinasyonu, yardım programlarındaki çakışma ve tekrarlarla reform faaliyetlerindeki uyumsuzlukların engellenmesini hedeflemelidir;

(ii) En az gelişmiş Üye ülkeler için, ticaretle ilgili yardım için Gelişmiş Entegre Çerçeve bu koordinasyonun bir parçası olmalıdır;

(iii) Üyeler, gerek başkentlerde, gerek Cenevre’de, bu Anlaşma’nın uygulanması ve teknik yardım konularında, ticaret ve kalkınmadan sorumlu yetkilileri arasında iç koordinasyonu geliştirmelidir.

(e) Uygulama faaliyetlerinin koordine ve takip edilmesi için, yuvarlak masa toplantıları ve istişare grupları gibi mevcut ülke içi ve bölgesel koordinasyon yapılarının kullanılmasının teşvik edilmesi; ve

(f) Diğer gelişmekte olan ve en az gelişmiş Üye ülkelere kapasite artırımını sağlamak amacıyla gelişme yolunda olan Üye ülkelerin teşvik edilmesi ve mümkün olması halinde, gelişmekte olan ülkelere bu tür faaliyetlerin desteklenmesinin değerlendirilmesi.

4. Komite, aşağıdaki faaliyetler için yılda en az bir kere özel toplantı gerçekleştirir:

(a) Bu Anlaşma’nın hükümlerinin ya da alt bölümlerinin uygulanmasına ilişkin sorunları tartışmak;

(b) Yeterli düzeyde kapasite artırımına yönelik yardım ve destek almayan gelişmekte olan veya en az gelişmiş Üye ülkeler de dâhil olmak üzere; Anlaşma’nın uygulanmasını desteklemek üzere, teknik yardım ve kapasite artırımına yönelik yardım ve desteğin sağlanmasındaki ilerlemeyi gözden geçirmek;

(c) Sorunlar ve kaydedilen başarılar da dâhil olmak üzere, devam eden kapasite artırımına yönelik yardım ve destek programlarına ilişkin tecrübe ve bilgi paylaşmak;

(d) 22. Madde’de belirtildiği üzere donör bildirimlerini gözden geçirmek; ve

(e) 2. Paragrafın işleyişini gözden geçirmek.

MADDE 22: KAPASİTE ARTIRIMINA YÖNELİK YARDIM VE DESTEĞE İLİŞKİN KOMİTE’YE İLETİLECEK BİLGİLER

1. Gelişmekte olan ve en az gelişmiş Üyelere, I. Kısımın uygulanmasına ilişkin yardım ve destek sağlanması hususunda şeffaflığı sağlamak amacıyla, gelişmekte olan Üye ülkelerle en az gelişmiş Üye ülkelere bu Anlaşma’nın uygulanması hususunda yardım sağlayan her donör

Üye, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte ve bunu müteakiben her yıl, bundan önceki on iki ay içerisinde gerçekleştirmiş olduğu ve var olması durumunda, bundan sonraki on iki ay için taahhütte bulunduğu, kapasite artırıma yönelik yardım ve desteğe dair aşağıdaki bilgileri Komite'ye sunar²¹:

- (a) kapasite artırımına yönelik yardım ve desteğin tanımlanması;
- (b) mevcut durum ve verilen/taahhüt edilen miktar;
- (c) yardım ve desteğin verilmesine ilişkin prosedürler;
- (d) yararlanan Üye ya da gerektiğinde bölge; ve
- (e) yardım ve desteği sağlayan Üye'deki uygulayıcı kuruluş.

Bilgiler, Ek 1'de belirtilen formatta temin edilir. İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (bu Anlaşma'da OECD olarak belirtilir) üyeleri söz konusu olduğunda, sunulan bilgiler OECD Borç Raporlama Sistemi'nden alınan ilgili bilgilere dayandırılabilir. Kendilerini kapasite artırımına yönelik yardım ve destek sağlayabilecek konumda beyan eden gelişmekte olan Üye ülkeler, yukarıdaki bilgileri sağlamaya teşvik edilir.

2. Gelişmekte olan Üye ülkelerle en az gelişmiş Üye ülkelere yardım eden Donör Üyeler;

- a. Bu Anlaşma'nın I. Kısımındaki hükümlerin uygulanmasına ilişkin kapasite artırımına yönelik yardım ve destek sağlanmasından sorumlu kurumlarının irtibat noktalarıyla, uygulanabilir olması halinde, söz konusu yardım ve desteğin sağlanacağı ülke ya da bölgedeki irtibat noktalarına ilişkin bilgileri; ve
- b. Kapasite artırımına yönelik yardım ve destek talebinde bulunulmasına ilişkin süreç ve mekanizmalara ilişkin bilgileri;

Komite'ye sunar.

Kendilerini kapasite artırımına yönelik yardım ve destek sağlama konumunda beyan eden gelişmekte olan Üye ülkeler, yukarıdaki bilgileri sağlamaya teşvik edilir.

3. Ticaretin kolaylaştırılmasıyla ilgili kapasite artırımına yönelik yardım ve destekten istifade etmeyi isteyen gelişmekte olan ve en az gelişmiş Üye ülkeler, söz konusu yardım ve desteği koordine etmekten ve bu yardım ve desteğin önceliklendirilmesinden sorumlu birimin (birimlerin) irtibat görevlisine (görevlilerine) ilişkin bilgileri Komite'ye sunarlar.

4. Üyeler, 2. ve 3. Paragraflarda belirtilen bilgileri, internet referansları yoluyla sağlayabilir ve bilgileri gerektiği şekilde günceller. Sekreteryaya, bu tür tüm bilgileri kamuya açık hale getirir.

5. Komite, ilgili uluslararası ve bölgesel kuruluşları (Uluslararası Para Fonu, OECD, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı, DGÖ, Birleşmiş Milletler Bölgesel Komisyonları, Dünya Bankası ya da bunların bağlı birimleri ve bölgesel kalkınma bankaları

²¹ Sağlanan bilgiler, kapasite artırımına yönelik yardım ve destek sağlamanın talebe dayalı özelliğini yansıtmaktadır.

gibi) ve diğer işbirliği kuruluşlarını, 1.,2. ve 4. Paragraflarda atıfta bulunulan bilgileri sağlamaya davet eder.

III.KISIM

KURUMSAL DÜZENLEMELER VE NİHAİ HÜKÜMLER

MADDE 23: KURUMSAL DÜZENLEMELER

1. Ticaretin Kolaylaştırılması Komitesi

1.1 Ticaretin Kolaylaştırılması Komitesi, bu vesileyle kurulmuştur.

1.2. Komite tüm Üyelerin katılımına açıktır ve kendi Başkanını seçer. Komite, bu Anlaşmanın ilgili hükümleri kapsamında gerektiğinde ve öngörüldüğünde, ancak yılda bir kereden az olmamak üzere, bu Anlaşmanın işleyişi ve amaçlarının gerçekleştirilmesine ilişkin herhangi bir konuda Üyelere danışmalarda bulunma imkânı sağlamak amacıyla toplanır. Komite, bu Anlaşma altında veya Üyeler tarafından kendisine verilen sorumlulukları yerine getirir. Komite, kendi usul kurallarını belirler.

1.3. Komite gerek duyulabilecek alt organları kurabilir. Tüm bu alt organlar Komite'ye rapor eder.

1.4. Komite ilgili bilgilerin ve en iyi uygulamaların Üyeler arasında paylaşımı için uygun şekilde prosedürler geliştirir.

1.5. Komite, ticaretin kolaylaştırılması alanındaki DGÖ gibi diğer uluslararası örgütlerle, bu Anlaşmanın uygulanması ve yönetimine dair en sağlıklı tavsiyelerde bulunulmasını sağlamak ve çalışmalarda gereksiz tekrarların engellenmesi amacıyla yakın irtibatla bulunur. Bu maksatla Komite, bu tür örgütlerden veya bunların alt organlarından temsilcileri,

(a) Komite toplantılarına katılmaya; ve

(b) Bu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin spesifik belirli konularda istişarede bulunmaya,

davet edebilir.

1.6. Komite, bu Anlaşmanın işleyişini ve uygulanmasını Anlaşma yürürlüğe girdikten 4 yıl sonra ve bunu müteakiben periyodik olarak gözden geçirir.

1.7. Üyeler, bu Anlaşmanın icrası ve uygulanmasına ilişkin soruları Komite huzurunda gündeme getirmeye teşvik edilir.

1.8. Komite, karşılıklı olarak tatmin edici bir çözüme ivedilikle ulaşılmasını sağlamak üzere, bu Anlaşma kapsamındaki spesifik konularla ilgili Üyeler arasında amaca özel istişareleri teşvik eder ve kolaylaştırır.

2. Ticaretin Kolaylaştırılması Ulusal Komitesi

Her Üye, hem iç koordinasyonu hem de bu Anlaşma'nın hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, bir ticaretin kolaylaştırılması ulusal komitesi tesis eder ve/veya idame ettirir veya mevcut bir mekanizmayı görevlendirir.

MADDE 24: NİHAİ HÜKÜMLER

1. Bu Anlaşma için, "Üye" teriminin, söz konusu Üye'nin yetkili makamını da kapsadığı kabul edilir.
2. Bu Anlaşma'nın tüm hükümleri, tüm Üyeler açısından bağlayıcıdır.
3. Üyeler, bu Anlaşmayı, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren uygular. II. Kısım'da yer alan hükümlerden yararlanmayı tercih eden gelişmekte olan Üye ülkelerle en az gelişmiş Üye ülkeler, bu Anlaşmayı II. Kısım'a uygun şekilde uygular.
4. Bu Anlaşmayı, yürürlüğe girdikten sonra kabul eden bir Üye, B ve C Kategorisindeki taahhütlerini, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilgili dönemleri hesaplayarak uygulamaya koyar.
5. Bir gümrük birliğinin ya da bölgesel ekonomik düzenlemenin Üyeleri, bölgesel organların tesisi ve kullanılması da dâhil olmak üzere, bu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerinin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla bölgesel yaklaşımları benimseyebilir.
6. Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Marakeş Anlaşması Ek 1A'ya Dair Genel Yorum Notu'na bağlı kalmaksızın, bu Anlaşma'da geçen hiçbir hüküm, Üyelerin GATT 1994 çerçevesinde yükümlülüklerini azaltacak şekilde yorumlanamaz. Buna ilaveten, bu Anlaşma'da geçen hiçbir hüküm, Üyelerin, Ticarete Teknik Engeller Anlaşması ve Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemlerinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma kapsamındaki hak ve yükümlülüklerini azaltacak şekilde yorumlanamaz.
7. GATT 1994 kapsamındaki tüm istisna ve muafiyetler²², bu Anlaşma hükümleri için de geçerlidir. Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Marakeş Anlaşması'nın IX:3 ve IX:4 Maddeleri'ne göre tanınan ve GATT 1994'e ya da herhangi bir bölümüne uygulanabilir olan muafiyetler ile bunlarda bu Anlaşma'nın yürürlüğe giriş tarihine kadar yapılan tadilatlar, bu Anlaşma hükümleri için de geçerlidir.
8. Anlaşmazlıkların Halli Mutabakat Metni çerçevesinde ayrıntılı olarak açıklanan ve uygulanan GATT 1994'ün XXII. ve XXIII. Maddelerinin hükümleri, bu Anlaşma'da özel olarak aksi belirtilmedikçe, bu Anlaşma kapsamındaki danışmalar ve anlaşmazlıkların halli için de geçerlidir.
9. Diğer Üyelerin rızası olmaksızın, bu Anlaşmanın her hangi bir hükmüyle ilgili rezerv konulamaz.

²² Buna, GATT 1994'ün V:7 ve X:1 Maddeleriyle GATT 1994'ün VIII. Maddesi'nin Ek notu da dâhildir.

10. 15. Madde'nin 1. ve 2. Paragraflarına uygun olarak bu Anlaşma'ya eklenen, gelişmekte olan ve en az gelişmiş Üye ülkelerin A Kategorisi taahhütleri, işbu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

11. 16. Madde'nin 5. Paragrafına uygun olarak Komite tarafından not edilen ve bu Anlaşma'ya eklenen gelişmekte olan ve en az gelişmiş Üye ülkelerin B ve C Kategorilerinde yer alan taahhütleri, işbu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

EK 1: 22.MADDE’NİN 1.PARAGRAFI KAPSAMINDA BİLDİRİM FORMATI

Donör Üye:

Bildirimin kapsadığı dönem:

Teknik ve mali yardım ile kapasite artırımı kaynaklarının tanımı	Durum ve taahhüt edilen/verilen miktar	Yararlanan ülke/bölge (gerektiği hallerde)	Yardımları sağlayan Üye’deki uygulayıcı kuruluş	Yardımların verilmesine ilişkin prosedürler.
--	--	--	---	--